

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jonna Mannermaa

"IHMISTEN VUOROVAIKUTTEISTA TOIMINTAA IHMISILLE"

Perhekeskustoiminnan tunnettuuden edistäminen
kuntien varhaiskasvatuksessa

Hyvinvoinnin asiantuntija YAMK /
Sosiaali- ja terveysala
2025

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Jonna Mannermaa
Opinnäytetyön nimi	"Ihmisten vuorovaikutteista toimintaa ihmisille" - Perhekeskustoiminnan tunnettuuden edistäminen kuntien varhaiskasvatuksessa
Vuosi	2025
Kieli	suomi
Sivumäärä	73 + 4 liitettä
Ohjaaja	Riku Niemistö

Perhekeskustoimintamalli on tunnistettu tutkimusten mukaan vaikuttavaksi monialaisena yhteistyönä kehitetyksi palvelurakenteeksi. Tämä opinnäytetyö toteutettiin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoen perhekeskukselle. Tarkoituksena oli kartoittaa käsityksiä perhekeskuskokonaisuuden tunnettuudesta ja sen edistämisestä kuntien varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on tuottaa tietoa perhekeskustoimintamallin kehittämisestä varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Tutkimuskysymysten avulla selvitettiin, miten varhaiskasvatuksen perhekeskustoimijat arvioivat yhteistyön nykytilaa ja sen mahdollisia kehittämistarpeita sekä millaisia mahdollisuuksia viestinnän keinoin on edistää perhekeskuskokonaisuuden tunnettuutta.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys käsitteli perhekeskustoimintamallia, moniammatillista yhteistyötä, viestinnän vaikutusta yhteiskehittämiseen, varhaiskasvatuksen roolia ja varhaisen tuen vaikuttavuutta. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessa käytettiin kahta erillistä aineistoa. Ensimmäinen aineisto hankittiin perhekeskustiimin kokoontumisessa hyödyntäen osallistavaa havainnointia ja kyselylomaketta. Toinen aineisto muodostui varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuuden ryhmäkeskustelusta akvaariomenetelmän avulla. Tutkimusaineistot analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tutkimustulokset osoittavat perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön toimiviksi tekijöiksi työntekijöiden asiantuntijuuden ja osaamisen, taloudellisuuden ja resurssien hyödyntämisen, toiminnan koordinoinnin ja yhteistyökulttuurin, organisaation luovuuden ja jatkuvan kehittämisen sekä asiakaslähtöisen palvelun. Kehittämiskohteiksi koetaan tehokas ja monikanavainen viestintä, perhekeskustoiminnan markkinointi ja työyhteisön toimintamallit moniammatillisessa yhteistyössä. Tutkimustulosten pohjalta kirjattiin kehittämissuosituksia Seinäjoen perhekeskukselle.

Avainsanat perhekeskus, moniammatillinen yhteistyö, viestintä, varhaiskasvatus, varhainen tuki

ABSTRACT

Author	Jonna Mannermaa
Title	"Interactive Activities of People for People" - Promoting Awareness of Family Center Activities in Municipal Early Childhood Education
Year	2025
Language	Finnish
Pages	73 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Riku Niemistö

The family center model has been identified in studies as an effective service structure developed through multidisciplinary cooperation. This thesis was carried out for the Seinäjoki Family Center of the South Ostrobothnia Welfare Region. The purpose of the study was to survey perceptions of the awareness and promotion of the Family Center concept in municipalities' early childhood education. The aim is to provide information on the development of the family center model from an early childhood education perspective. The research questions were used to find out how family center workers in childhood education assess the current state of cooperation and its possible development needs, as well as what kind of possibilities there are to promote awareness of the family center concept through communication.

The theoretical framework of the study covered the family center model, multidisciplinary cooperation, the impact of communication on co-creation, the role of early childhood education and the effectiveness of early support. The study was conducted as a qualitative study. Two separate sets of data were used. The first data was collected at a family center team meeting using participatory observation and a questionnaire. The second data set was generated from a group discussion at an early childhood development forum meeting using the aquarium method. The data were analysed using inductive content analysis.

The results of the study show that the factors that make cooperation in family centers work are the expertise and skills of the employees, economy and resource utilization, coordination and a culture of cooperation, organizational creativity and continuous development and customer-oriented service. Effective and multi-channel communication, marketing of the family center and the working community's approach to multi-professional cooperation are seen as areas for improvement. Based on the research results, development recommendations were written for the Seinäjoki Family Center.

Keywords	family center, multidisciplinary cooperation, communication, early childhood education, early support
----------	---

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	7
2 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
3 PERHEKESKUSTOIMINTAMALLI	10
3.1 Perhekeskuksen palvelukokonaisuus ja strateginen ohjaus ...	10
3.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	13
3.3 Moniammatillinen yhteistyö	15
3.4 Viestinnän rooli yhteiskehittämisen mahdollistajana	17
4 VARHAISKASVATUKSEN RAKENTEET JA PERHEIDEN TUKI	19
4.1 Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö ja suunnitelmaperusteet ...	19
4.2 Varhaiskasvatuksen johtajuus	21
4.3 Varhainen tuki	23
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT	25
5.1 Laadullinen tutkimus	25
5.2 Kehittämistyön prosessikuvaus	26
5.3 Kohderyhmä ja tutkimusmenetelmän valinta	27
5.4 Perhekeskustiimin aineistonkeruu ja analyysi	28
5.5 Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumin aineistonkeruu ja analyysi	29
5.6 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	32
5.7 Eettisyys ja luotettavuus	34
6 PERHEKESKUSTIIMIN TULOKSET	37
6.1 Perhekeskustiimin havainnointi	37
6.2 Moniammatillisen yhteistyön toteutuminen omassa työssä	38
6.3 Kehittämistarpeet moniammatillisessa yhteistyössä	39
6.3.1 Hyvinvointialueen palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus	40
6.3.2 Yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus	41
6.3.3 Tehokas viestintä	43

6.3.4 Asiakaslähtöisyys	45
6.4 Moniammatillisuuden koulutustoiveet.....	46
7 VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISFOORUMIN TULOKSET.....	48
7.1 Infotilaisuuksien havainnointi.....	48
7.2 Toimivat asiat perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä	49
7.3 Viestintäkeinot perhekeskuskokonaisuudesta	52
7.4 Perhekeskuksen tunnettuuden kehittäminen viestimällä	55
7.5 Perhekeskustoimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen	57
8 POHDINTA	61
8.1 Johtopäätökset ja tutkimustulosten hyödyntäminen.....	61
8.2 Jatkotutkimusaiheet	66
LÄHTEET.....	67
LIITTEET.....	74

KUVIOT

Kuvio 1. Perhekeskuksen palvelukokonaisuus.	11
Kuvio 2. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen Isossakyrössä.	21
Kuvio 3. Tutkimuksellisen kehittämistyön kokonaisuus.	27
Kuvio 4. Monialaisen yhteistyön toteutuminen omassa työssä.....	38
Kuvio 5. Perhekeskustiimin yhteistyön kehittäminen.	39
Kuvio 6. Palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus kehittävänä tekijänä	40
Kuvio 7. Kehittämistarpeena yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus	42
Kuvio 8. Kehittäminen viestimällä.	44
Kuvio 9. Kehittämistarpeena asiakaslähtöisyys.....	45
Kuvio 10. Koulutustoiveet	46

TAULUKOT

Taulukko 1. Toimivat asiat.....	50
Taulukko 2. Viestintäkeinot.....	53
Taulukko 3. Kehittäminen viestinnän avulla.	56
Taulukko 4. Yhteistyön kehittäminen.	58
Taulukko 5. Esimerkki sisällönanalyysistä.....	78

LYHENTEET

n tutkimuksen analysoinnissa vastaajien lukumäärä

1 JOHDANTO

Suomen historian yksi merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista oli hyvinvointialueiden muodostaminen vuoden 2023 alusta lähtien. Järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollosta siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille. Hyvinvointialueita on 21 muodostuen pääosin maakuntajaon pohjalta. Vastuulla olevia tehtäviä ovat muun muassa sosiaalihuolto sekä lasten ja perheiden palvelut. Sote-uudistuksen tavoitteena oli varmistaa kaikille yhdenvertaiset palvelut, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä hillitä kustannusten kasvua. Painopiste hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyössä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2024.)

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue tarjoaa perheille muun muassa neuvolapalveluita, perheoikeudellisia palveluita ja lapsiperheiden sosiaalipalveluita (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, n.d.). Perhekeskuksella tarkoitetaan palveluverkostoa, jonka tehtävänä on tarjota varhaista tukea sekä vastata lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja avun tarpeisiin (Perhekeskus, 2024). Etelä-Pohjanmaalla toimii kahdeksan pääosin verkostomaisesti organisoitua perhekeskusta. Tällä hetkellä virallisia perhekeskusten kohtaamispaikkoja on seitsemän. Kohtaamispaikat mahdollistavat vertaistuen ja vahvistavat yhteisöllisyyttä. (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, n.d.)

Varhaiskasvatus toimii lasten arjen kasvuympäristönä tavoittaen suurimman osan lapsiperheistä Suomessa. Syynä laajaan tavoittavuuteen on se, että jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen. Vuonna 2021 varhaiskasvatukseen osallistui 3–5-vuotiaita 83 % - 88 % (Opetushallitus 2023). Kansallisessa lapsistrategiassa lasten oikeudet turvataan lisäämällä ennaltaehkäisevää työtä sekä varhaista tukea ja puuttumista. Varhainen tuki ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat tärkeitä keinoja ehkäisemään raskaampien palvelujen tarvetta sekä parantamaan pitkäkestoista lasten ja perheiden elämänlaatua. (Lapsistrategia 2021, s. 40–41.)

Opinnäytetyö toteutetaan Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoen perhekeskukselle. Työn aihe nousi esille perhekeskuksen tarpeesta sekä opinnäytetyön tekijän kiinnostuksesta yhteiskunnalliseen ja ajankohtaiseen kehittämistyöhön. Opinnäytetyötekijän omakohtainen kokemus osoitti, että varhaiskasvatuksessa päiväkodin johtajan resurssien tai ajan puutteen vuoksi tietoisuus perhekeskuksesta saattaa jäädä hyvin vähäiseksi.

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen lakisääteinen tehtävä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämän mahdollistamiseksi, on tärkeää, että perhekeskustoimijat ja hyvinvointialueiden sekä kuntien hyte-koordinaattoreiden toimijat tekevät säännöllistä yhteistyötä. Moniammatillisen yhteistyön myötä ennaltaehkäisevä toiminta ja varhainen tuki perheille lisääntyy ja monipuolistuu. (THL, 2024.) Perhekeskuksen toiminnan avulla työn tekemisen edellytykset paranevat, työhyvinvointi vahvistuu sekä toiminnan tulokset ja vaikuttavuus paranevat (Hastrup ja muut, 2021).

Viimeaikaisten tutkimusten perusteella lapsiperheiden varhaisen tuen saatavuutta ja saavutettavuutta on onnistuttu parantamaan, mutta palvelut eivät vastaa riittävästi etenkin vaikeimmassa tilanteessa olevien asiakkaiden tarpeita. Tulosten perusteella myös hyvinvointialueiden erot ovat kasvussa. Vaikkakin hyvinvointialueiden tulee edelleen kehittää monialaisia toimintamalleja, on perhekeskusmalli tunnistettu vaikuttavaksi monialaisena yhteistyönä kehitetyksi palvelurakenteeksi. (Pitkänen & Ranta, 2024.)

2 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa käsityksiä perhekeskuskokonaisuuden tunnettuudesta ja sen edistämisestä kuntien varhaiskasvatuksessa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoen perhekeskudessa.

Tutkimuskysymykset:

- 1. Miten varhaiskasvatuksen perhekeskustoimijat arvioivat perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön nykytilaa ja sen mahdollisia kehittämistarpeita?*
- 2. Millaisia mahdollisuuksia on viestinnän keinoin parantaa perhekeskuskokonaisuuden tunnettuutta?*

Tavoitteena on tuottaa tietoa perhekeskustoimintamallin kehittämisestä varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Työn tuotoksena saadaan moniammatillisuudesta ja viestinnästä tietoa sekä materiaalia hyödynnettäväksi perhekeskustoiminnan kehittämiseen. Näillä toimenpiteillä voidaan tuoda palvelut lähemmäksi perheitä, jolloin korostuu ennaltaehkäisevän työn merkitys. Siinä keskeistä on tuen tarjoaminen perheille, joka mahdollistuu muun muassa varhaisen puuttumisen, palvelujen tehokkaan koordinoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistamisen kautta.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerättiin kahdessa tilaisuudessa: perhekeskustiimissä ja varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuudessa. Perhekeskustiimin analysointi sisältää opinnäytetyöntekijän havainnoinnin ja kyselylomakkeen avulla kerätyn aineiston. Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuus koostuu opinnäytetyöntekijän havainnoinnista sekä varhaiskasvatuksen johtajille ja varhaiskasvatuksen aluejohtajille suunnatusta teemoihin perustuvasta ryhmäkeskustelusta.

3 PERHEKESKUSTOIMINTAMALLI

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyön keskeisiä perhekeskuksen toimintamalliin liittyviä avainsanoja, joita ovat perhekeskus, monialainen yhteistyö ja viestintä. Avainsanojen kautta korostetaan tutkimuksen kannalta olennaisia teemoja ja ne perustelevat työn tarpeellisuutta sekä perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön kehittämisen tärkeyttä. Luvun sisällössä kuvataan perhekeskuksen palvelukokonaisuutta ja strategista ohjausta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, monialaista yhteistyötä sekä viestinnän roolia yhteiskehittämisessä.

3.1 Perhekeskuksen palvelukokonaisuus ja strateginen ohjaus

Perhekeskuksella tarkoitetaan palveluverkostoa, jonka tehtävänä on tarjota varhaista tukea sekä vastata lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja avun tarpeisiin (Perhekeskus, 2024). Seuraava kuvio (kuvio 1) havainnollistaa perhekeskuksen palvelukokonaisuutta.

Perhekeskuksen palveluita ovat muun muassa:

KUVIO 1. Perhekeskuksen palvelukokonaisuus.

Perhekeskuksen palvelukokonaisuuteen kuuluvat lapsiperheiden sosi-
aali- ja terveystyö, järjestöjen ja seurakuntien toiminta ja palvelut,
varhaiskasvatuspalvelut ja muut sivistystoimen palvelut sekä kuntien
terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta. Perhekeskus tarjoaa per-
heille sekä avoimia että erityistason palveluita. Avoimiin palveluihin kuu-
luvat muun muassa neuvolapalvelut ja varhaiskasvatuksen palvelut. Eri-
tyistasoisiin palveluihin tulee perheenjäsenen saada lähete tai palve-
lussa täytyy olla asiakkuus palveluita saadakseen, joita ovat muun mu-
assa erikoissairaanhoidon erityistason tai lastensuojelun palvelut.
(Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, n.d.)

Perhekeskuksen tehtävänä on edistää ja seurata lapsen ja perheen ter-
veyttä ja hyvinvointia, tukea vanhemmuutta ja parisuhdetta sekä tar-
jota varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta. Lisäksi tavoitteena on ottaa
huomioon perheiden monimuotoisuus, ehkäistä lähisuhdeväkivaltaa ja
auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen. (Etelä-Poh-
janmaan hyvinvointialue, n.d.) Perhekeskustoimintamallin kehittämi-
sessä painopiste on ensisijaisesti ollut lapsen edun toteutumisessa ja
vanhemmuuden tuessa (Hastrup, 2019, s.6).

Perhekeskukset ja niissä toteutuva perhekeskustoiminta pohjautuu per-
hekeskustoimintamalliin. Se on kehitetty yhdessä alueellisten toimijoi-
den, järjestöjen, seurakuntien ja kansallisten toimijoiden kesken. Per-
hekeskustoimintamalli ohjaa perhekeskusten kehittämistä yhdessä so-
vittujen kansallisten ohjeiden ja linjausten mukaisesti. (Hastrup ja

muut, 2021.) Klavus ja muut (THL 2019, s. 1 & 5) tutkivat perhekeskuksen palvelutoiminnan vaikuttavuutta, kustannuksia ja kustannusvaikuttavuutta. Vaikuttaviksi toimintamalleiksi osoittautui ennaltaehkäiseviin palveluihin, asiakaslähtöisyyteen ja selkeisiin palveluprosesseihin panostaminen. Kohtuullisen pienellä rahallisella panostuksella voitiin saavuttaa vaikuttavuutta, joka pidemmän ajan kuluessa tuottaa säästöä terveys- ja sosiaalipalvelujen kokonaiskustannuksissa.

THL:n luomien kansallisten linjausten tavoitteena on, että alueet kehittävät ja toteuttavat perhekeskustoimintamallin mukaisesti toimivia perhekeskuksia yhteneväisesti. Kansallisia linjauksia ovat muun muassa toimintakulttuurin uudistaminen lapsi- ja perhelähtöiseksi, lapsiperheiden osallisuuden vahvistaminen, asiakaslähtöisten toimintamallien ja -menetelmien käyttöönotto, perhekeskuksen tehtävien selkiyttäminen sekä verkostoimalla tarvittavat lapsiperheiden palvelut ja toiminnot toimivaksi kokonaisuudeksi. (Perhekeskus, 2024, s. 8–9; Hastrup, 2019, s.34.) Toimiva perhekeskustoimintamalli voi parantaa myös henkilöstön työssä jaksamista ja työhyvinvointia, kuten yhteisen suunnittelun, yhdessä toimimisen ja tukemisen, osaamisen lisääntymisen ja systemaattisten toimintatapojen avulla (Hastrup, 2019, s. 34–35).

Perhekeskuksen ohjaavana asiakirjana toimii monialaisen työryhmän laatima Etelä-Pohjanmaan ensimmäinen maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ”Laatua lakeuksien lapsille ja nuorille”, joka on laadittu vuosille 2022–2025. Muita tärkeitä ohjaavia asiakirjoja ovat Etelä-Pohjanmaan perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelma, kuntien strategiat, yhdyspintasopimus ja alueellinen hyvinvointisuunnitelma. Toiminnan perustana on lainsäädäntö, josta tässä opinnäytetyössä on erityisesti nostettu esiin varhaiskasvatuslaki sekä laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. (Perhekeskus, 2024, s. 9–10.)

Bulling ja Berg (2018, s.1–12) tutkivat eri alojen välisen yhteistyön rakentumista Norjan perhekeskuksissa. Lapsia ja perheitä tukevat palvelut on jaettu eri sektoreihin ja palveluiden koordinoinnissa on haasteita,

minkä myötä palveluiden koetaan pirstoutuneen. Tutkimuksen tulokset korostavat perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön kehittämiseksi tavoitteiden rakentamista, toimivia johtamisrakenteita, palveluiden koordinoimista ja asiakaslähtöisyyden tukemista.

Ruotsissa Örebron alueen kehitysjohtajat ovat tehneet tutkivan kirjallisuuskatsauksen, jonka tarkoituksena oli selvittää perhekeskusten terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevän työn merkitystä lasten ja perheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Katsaus perustuu 1995–2022 välisenä aikana julkaistuun seitsemään tutkimukseen ja yhdeksään tieteelliseen artikkeliin. Tutkimukset käsittelivät pääasiassa huoltajien kokemuksia perhekeskusten toiminnasta. Ruotsissa perhekeskuksessa on määritelmän mukaan rinnakkain neljä palvelua, joita ovat äitiysterveystenhuolto, lasten terveydenhuolto, avoin esikoulu ja sosiaalipalvelut. Tutkimukset osoittavat, että perhekeskukset tarjoavat helposti saatavilla olevaa tukea, vahvistavat sosiaalisia verkostoja, voimaannuttavat vanhemmuuden roolia sekä huoltajat kokevat perhekeskuksen turvallisena kohtaamispaikkana. Johtopäätöksenä todetaan, että pohjoismaiseen malliin perustuvista perhekeskuksista tarvitaan lisää tutkimusta saadakseen kattavampi ja yleisempi kuvaus siitä, miten perhekeskusten toiminta vaikuttaa lasten ja perheiden terveyteen. Erityisesti enemmän koko perhettä ja siten myös lapsia koskevaa tutkimusta. (Folkhälsomyndigheten, 2021.)

3.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Suomessa lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia tutkitaan säännöllisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämän kouluterveyskyselyn mukaan vuonna 2023 terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi koki tytöistä yli kolmannes ja pojista joka viides (THL, 2023). FinLapset – tutkimustulosten perusteella yli 90 % vanhemmista koki lastenneuvolan palvelun olevan asiantuntevaa lapsen terveyttä, kasvua ja kehitystä seurattaessa, mutta harvimminkin (70–75 %) vanhemmat olivat tyytyväisiä

koko perheen huomioimiseen ja vanhemmuuden tukeen. Tutkimuksen mukaan tärkeimpinä yhteiskunnallisina teemoina vanhemmat kokevat laadukkaan varhaiskasvatuksen, koulutuksen, julkisen terveydenhuollon ja kestävän julkisen talouden. (Vuorenmaa ja muut, 2024, s.3–4.)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) korostaa hyvinvoinnin edistämisen yhteistyötä. Laissa korostuu velvoite kuntien ja hyvinvointialueiden keskinäisestä yhteistyöstä sekä asiantuntijuuksien molemminpuolisesta hyödyntämisestä. Laki edellyttää myös kuntia ja hyvinvointialueita tekemään yhteistyötä muiden alueella olevien julkisten ja yksityisten organisaatioiden ja yhteisöjen kanssa. Laissa korostetaan kuntien ja hyvinvointialueiden edistettävän järjestöjen toimintaedellytyksiä ja hyvinvoinnin vaikutusmahdollisuuksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ näyttäytyy vaikuttamalla ihmisten arkeen hallinto- ja sektorirajat ylittävällä yhteistyöllä, aktiivisella ruohonjuuritason toiminnalla sekä vakiintuneilla rakenteilla. Kuntien rooli koetaan tärkeäksi veturiksi kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Edistämistä koskevat toimenpiteet tulee olla kirjattuna kuntien strategisissa asiakirjoissa, jotta tavoitteet toteutetaan käytännössä. (Eronen & Londen, 2022, s. 6–11.)

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen periaatepäätöksellä hallitus linjaa pitkän aikavälin toimia, joiden avulla vähennetään suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuutta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on turvata suomalaisten kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä. Tämän katsotaan toteutuvan, mikäli ihmiset voivat mahdollisimman hyvin, heillä on hyvä opiskelu-, työ- ja toimintakyky sekä he kokevat osallisuutta vaikuttaa omiin asioihinsa. (Valtioneuvoston periaatepäätös, 2021, s.7.)

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen lakisääteinen tehtävä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämän mahdollistamiseksi, on tärkeää, että perhekeskustoimijat ja hyvinvointialueiden sekä kuntien

hyte-koordinaattoreiden toimijat tekevät säännöllistä yhteistyötä. (THL, 2024.) Avainasemassa lasten, nuorten ja perheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä ovat alueen toimivat ja saavutettavat perhekeskuspalvelut. Palveluiden ja avun saannin sekä hoidon ja tuen on tapahduttava oikea-aikaisesti, yhdenvertaisesti ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, 2023, s.11.) Moniammatillisen yhteistyön myötä ennaltaehkäisevä toiminta ja varhainen tuki perheille lisääntyy ja monipuolistuu. (THL, 2024).

3.3 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillisesta työskentelystä käytetään sosiaali- ja terveysalan tutkimuksessa myös ilmaisuja asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoinnallisuus, jaettu asiakkuus tai jaettu asiantuntijuus (Mönkkönen ja muut, 2019, s.6). Moniammatillisuus sisältää useita tiedon ja osaamisen näkökulmia ja ratkaisevaa toiminnassa on se, miten kootaan kaikki tieto ja osaaminen yhteen kulloisenkin tavoitteen saavuttamiseksi. Tärkeässä roolissa on jaettu ymmärrys asiakkaan kokonaistilanteesta, jotta hänelle mahdollistetaan apua ja tukea moniammatillisuuden keinoin. (Vierula ja muut, 2019, s.292–293 & Mönkkönen ja muut, 2019, s.112.)

Sosiaali- ja terveysalalla on laajasti käytetty moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä Laura Bronsteinin mallia, joka koostuu kahdesta osasta. Ensimmäisessä osassa on viisi moniammatillisen yhteistyön komponenttia, johon kuuluvat keskinäinen riippuvuus, yhteiset ammatilliset toimintatavat, joustavuus, tavoitteiden yhteinen omistajuus sekä prosessin reflektointi. Toinen osa koostuu neljästä yhteistyöhön vaikuttavasta tekijästä, joita ovat työntekijän oma ammatillinen rooli, rakenteelliset ja henkilökohtaiset tekijät sekä yhteistyön historia. (Bronstein, 2003, s.299–304.)

Moniammatillinen työ vaatii tukea antavaa organisaatorakennetta, ammattilaisten osaamisen kehittämistä, työn toteuttamisen huomiointia re-

surssoinnissa ja toimijoiden sitoutumista. Terveiden edistämisen näkökulmasta monialainen ja moniammatillinen yhteistyö yhdistää eri toimijoiden vahvuudet, laajentaa näkökulmia ja kokemuspohjaa, lisää resursseja ja johtaa usein parempiin päätöksiin. Toimivassa yhteistyössä työryhmän jäsenillä on monialaista osaamista ja taitoja, vastuuntuntoinen johtaja, he tiedostavat oman ja toisten roolin työryhmässä, tukevat toisiaan ja ovat sitoutuneita tavoitteisiin. Yhteistyötä voi haitata se, etteivät työryhmän jäsenet tunne toisten organisaatioiden toimintakulttuuria tai ammattiryhmien arvot ja toimintatavat eroavat liikaa toisistaan. Monialaisen tiimityön osaamista voidaan lisätä yhteisten koulutusten avulla. (Laatikainen, 2019, s.69–70.)

Vierula, Pösö ja Paavilainen (2019, s. 294–299) tutkivat moniammatillista palvelutarvearviointia lapsi- ja perhepalveluissa. Tutkimuksessa on haastateltu lapsi- ja perhepalveluiden ammattilaisia kuntaympäristössä, jossa on pitkään kehitetty moniammatillista yhteistyötä. Aineistosta nousi esiin useita pulmakohtia, kuten ajankäyttö oman perustyön ja moniammatillisuutta edellyttävän työskentelyn välillä, rakenteellinen ja käytännöllinen johtaminen, palveluihin ja toisten työhön liittyvät tiedon puutteet sekä moniammatilliseen otteeseen orientoitumisen erot. Moniammatillisuutta tulisikin kehittää vahvistamalla toiminnan johtamista, työnjakojen selkeyttä, yhteisen tiedon ja työntekijöiden henkilökohtaisten orientaatioiden tunnistamista sekä ammattilaisten tietoa ja osaamista perus- ja täydennyskoulutuksen keinoin.

Leinosen (2023) mukaan hyvinvointialueiden ja kuntien yhdyspintayhteistyön onnistuneisuuden edellytyksiä ovat selkeät tavoitteet, linjaukset ja toimintatavat. Lisäksi laajat ja toistuvat keskustelut nähdään kivijalkana yhteistyön jäsentymiselle, roolien selkiytymiselle sekä aktiiviselle toiminnalle. Yhteistyön kehittymistä tulisi seurata ja nostaa esiin sen positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin. Yhteistyön onnistuminen ja positiiviset kokemukset edistävät sitoutuneisuutta, yhteistyön jatkuvuutta ja tukevat positiivista toimintakulttuuria yhteistyössä.

3.4 Viestinnän rooli yhteiskehittämisen mahdollistajana

Yksinkertaisimmillaan viestintä on sanomien vaihtoa kahden tai useamman osapuolen välillä. Viestiessään ihmiset luovat vuorovaikutuksellisesti yhteistä todellisuutta ja jakavat käsityksiään asioista. Viestintä on monitulkintaista ja sen muotoja on monenlaisia. Perinteisesti yhteisöissä on tehty jako sisäiseen ja ulkoiseen viestintään sen mukaan, onko tarkoituksellista viestiä organisaation omalle henkilökunnalle vai asiakkaille, sidosryhmille ja julkisuuteen. (Seppänen & Väliverronen, 2024, s.37)

Dialogisuus on yksi viestinnän keskeisistä periaatteista. Horowitzin ja muiden (2019, s.18) mukaan dialogisuus on osallistujien välistä tasa-vertaisuutta ja siihen perustuvaa vuorovaikutteisuutta ja vastavuoroisuutta. Lähtökohtana dialogisuudelle on ihmisten mahdollisuus ilmaista itseään omista lähtökohdistaan, heitä kuunnellaan sekä heillä on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. Osallistuminen ja kuulluksi tuleminen ovat keskeisiä periaatteita niin ihmisoikeus- ja perusoikeuslainsäädännössä kuin hallitusohjelmissakin.

Sosiaali- ja terveysalan viestinnässä korostuvat selkeys, yksiselitteisyys ja vastaanottajalähtöisyys. Onnistuneen viestinnän on oltava avointa, aktiivista, tasapuolista, johdonmukaista, luotettavaa ja uskottavaa. Eri-laiset projektit kuuluvat osaksi sosiaali- ja terveysalan työtä ja niissä viestintä tulee suunnitella huolellisesti ja tietoisesti. Projektien käynnistyttyä laaditaan tiedotus- tai viestintäsuunnitelma, jossa määritellään muun muassa viestinnän tavoitteet ja tehtävä, kohderyhmät, välineet ja aikataulu. Viestinnän tavoitteena nähdään projektin toteutuminen, näkyvyyden tukeminen ja tiedon saatavuuden tehostaminen sidosryhmille. (Roivas & Karjalainen, 2013, 104–156.)

Perhekeskuksen viestinnän tavoitteena on rakentaa verkostoja ja edistää vuoropuhelua eri toimijoiden välillä sekä varmistaa, että asiakkaat ja perheet löytävät tarvitsemansa tiedon helposti. Viestintää toteutetaan eri formaateissa yhteistyössä kaikkien perhekeskustoimijoiden kanssa.

Sosiaalisen median kanavat toimivat yhteisinä viestintävälineinä eri toimijoille. (Perhekeskus, 2024, s. 26.) Media viittaa viestintään, joka tapahtuu teknisten laitteiden ja niiden muodostaman rakenteiden avulla (Seppänen & Väliverronen, 2024, s.53). Etelä-Pohjanmaan perhekeskus laatii viestintäsuunnitelman toiminnan kehittämisen tueksi. Tavoitteena on tukea viestintää ja perhekeskustoimintamallin käyttöönottoa sekä toimia työkaluna kaikille perhekeskustoimijoille. (Perhekeskus, 2024, s. 26.)

Yhteiskehittäminen on yksi innovoinnin toteuttamistapa ja kahdensuuntainen toimintatapa, jossa kaikki osapuolet oppivat. Lähtökohtana on ymmärrys asiakkaan tarpeesta ja kehittäminen tapahtuu yhdessä yli rajapintojen. Yhteiskehittämisessä ihmiset kehittävät jotain uutta, kuten ratkaisuja haasteisiin eli arjen ongelmiin, palveluihin, toimintamalleihin ja strategiaan. (Keränen, 2020.) Onnistunut yhteiskehittäminen on luovaa, osallistavaa, keskustelevaa ja energisoivaa. Siinä yhdistyvät erilaisten verkostojen asiantuntemukset, tietämykset, asiakkaiden kokemustieto sekä ammattilaisten vuorovaikutukselliset taidot. (Raivio 2018; Keränen, 2020.)

Juholinin ja Rydenfeltin (2016, s.24) tutkimuksen mukaan hyvän viestintäkulttuurin tekijöitä on kolme: osallistumisen avoimuus, yhteiset päämäärät ja omien näkemysten problematisointi. Vuorovaikutuksen tulisi olla aidosti avointa ja mahdollistaa kaikille tasapuolinen osallistuminen. Tavoitteena on pyrkiä löytämään yhteinen päämäärä jaetun ongelman tai haasteen ratkaisemiseksi. Ominaista hyvälle viestintäkulttuurille on omien näkemysten kriittinen tarkastelu ja rajallisuuden tunnistaminen. Viestijän omien mielipiteiden erehtymättöminä pitäminen voi latistaa vuorovaikutusta sidosryhmien kanssa.

4 VARHAISKASVATUKSEN RAKENTEET JA PERHEIDEN TUKE

Tähän lukuun liittyviä opinnäytetyön avainsanoja ovat varhaiskasvatus ja varhainen tuki. Luvussa käsitellään varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä, suunnitelmaperusteita, johtajuutta sekä varhaista tukea.

4.1 Varhaiskasvatuksen lainsäädäntö ja suunnitelmaperusteet

Varhaiskasvatusta ohjataan ja säädellään sekä kansallisesti että paikallisesti. Kunnan yksi tärkeimmistä tehtävistä on edistää kuntalaistensa hyvinvointia ja terveyttä. Parasta ennaltaehkäisyä ovat lasten, nuorten ja lapsiperheiden laadukkaat ja oikea-aikaiset peruspalvelut. Hyvinvoiville asukkaille edellytykset luovat muun muassa kuntien järjestämät opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut. (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, 2023, s.8) Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pedagogiikkaan painottuvaa kokonaisuutta lapsen suunnitelmallisesta ja tavoitteellisesta kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta (Varhaiskasvatuslaki, 540/2018, 2§).

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 1–3 §) säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta. Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Tärkeimpänä tavoitteena varhaiskasvatuksessa on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet päivitettiin vuonna 2022, missä uudistettiin inklusiivista varhaiskasvatuksen toteuttamista ja lapselle annettavaa tukea (Karvi, 2023, s.19).

Varhaiskasvatusta järjestettäessä kunnan on toimittava yhteistyössä opetuksesta, lastensuojelusta, neuvolatoiminnasta ja muusta tervey-

denhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Ensimmäisistä on aina huomioitava lapsen etu kaikessa suunnittelussa, järjestämisessä ja päätöksenteossa. (Varhaiskasvatustalaki, 540/2018, 4,7 §.) Etelä-Pohjanmaan maakunnallisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman mukaisesti alueen yhteisiä toimintatapoja tulee kehittää ja yhtenäistää palvelujen sujuvalla saavutettavuudella, toimivalla yhteistyöllä vastuunjaoista sopien sekä tarkoituksenmukaisella tiedonsiirrolla. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää suunnitelmallista johtajuutta ja toimien vaikuttavuuden tarkastelua. (Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, 2023, s.12.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatustalain nojalla Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys. Perusteet toimii ohjaavana asiakirjana varhaiskasvatuksen toteuttamisessa sekä laadittaessa paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat. Kuntien välinen yhteistyö ja sen kehittäminen nähdään tärkeänä tekijänä laadukkaana varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ja kehittämisessä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2022, s. 9, 37–38.) Seuraavalla sivulla on Isonkyrön havainnollistava kuvio varhaiskasvatuksen toteuttamisprosessista (kuvio 2).

KUVIO 2. Varhaiskasvatuksen toteuttaminen Isossakyrössä.

Kuviosta havainnoidaan, että varhaiskasvatuksen laadukkaaseen toteuttamiseen vaikuttaa monitahoinen joukko tekijöitä, jotka koostuvat lainsäädännöstä, ohjaavista asiakirjoista ja varhaiskasvatuksen toimintatavoista. Kuvio etenee varhaiskasvatuslaista ja muista ohjaavista asiakirjoista toiminnan kehittämiseen ja arviointiin. (Isonkyrön kunta, 2024, s.5.)

4.2 Varhaiskasvatuksen johtajuus

Hujalan ja muiden (2017, s.288–291) mukaan johtajuus rakentuu varhaiskasvatuksessa johtajan tietoisuudelle organisaation kokonaisuudesta ja johtajan omasta roolista siinä. Johtamistyö merkitsee varhaiskasvatuksen mission jäsentämistä, vision rakentamista yhdessä henkilöstön kanssa ja strategiatyön sekä arvioinnin sisällyttämistä kehittämi-

sen perustaksi. Varhaiskasvatuksessa on perinteisen hallinnollisen johtamisen tilalle muodostumassa visioiva leadership-johtajuus. Siinä keskiössä ovat perustyö ja sen tekemisen mahdollisuudet, tulevaisuuden visiointi ja työntekijöiden tukeminen oman työn kehittämisessä. Leadership-johtajuus on tulevaisuuteen suuntautuvaa ja visioivaa johtajuutta, joka rakentuu perustehtävän kehittämistyöstä, muutosjohtamisesta sekä ihmisten johtamisesta.

Varhaiskasvatusympäristön laadun tukemisessa ja ylläpitämisessä johtajuudella on keskeinen rooli. Tehokas johtaminen luo organisaatiolle edellytykset, jotka vaikuttavat myönteisesti prosessilaatuun ja siten edistää lasten oppimista, kehitystä ja hyvinvointia. Tutkimuksesta nousee esille varhaiskasvatusjohtajuuden kaksi tärkeää tehtävää, joita ovat hallinnollinen ja pedagoginen. Tutkimusten mukaan tehokasta johtajuutta tukevat ammatillinen koulutus ja pätevyyydet, uusien johtajien rekrytointi, johtajien täydennyskoulutus ja kontekstuaaliset tuet. Vastaavasti keinoja varhaiskasvatusjohtajien kokemuksiin haasteisiin ovat johtajien matala status, laaja ja vaativa roolikenttä sekä ajan riittämättömyys eri tehtävien hoitamiseen. (OECD, 2019, s.4, 24–26.)

Siippainen ja muut (2021, s.3–6) tarkastelivat tutkimuksessaan johtamisrakenteita varhaiskasvatuksessa keskittyen erityisesti varhaiskasvatuksen organisaatorakenteisiin, päiväkodin johtajien työnkuvaan sekä johtamistyötä edistäviin ja estäviin tekijöihin. Haastavina tekijöinä koettiin kiire, työn pirstaleisuus ja ennakoimattomuus. Nämä olivat seurausta erityisesti henkilöstöpulasta, jonka seurauksena johtajan työaika kuluu paljolti sijaisten etsimiseen. Sijaisjärjestelyt ja rekrytoinnit vievät aikaa, mikä voi vaikeuttaa organisaation pitkäjänteistä kehittämistyötä. Haastavien tekijöiden kehittämiseksi tulisi pohtia toimivia ja pysyviä rakenteita niin kansallisesti kuin paikallisesti. Organisaatioissa voitaisiin kehittää mentoroinnin, vertaistuen ja työnohjauksen muotoja sekä mahdollistaa osallistuminen varhaiskasvatuksen johtamiskoulutuksiin.

4.3 Varhainen tuki

Suomen ensimmäinen kansallinen Lapsistrategia julkaistiin vuonna 2021, jossa korostuvat lapsi- ja perhemyönteisyys sekä lapsia koskevien perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden tavoitteellinen ja johdonmukainen toteuttaminen. Tarkoituksena on, että palvelujärjestelmä tukee lapsi- ja perhelähtöisyyttä, laatua, riittävyttä ja saavutettavuutta sekä matalan kynnyksen toimintamuotoja muun muassa perhekeskusmallin avulla. Lasten oikeudet turvataan lisäämällä ennaltaehkäisevää työtä sekä varhaista tukea ja puuttumista. Varhainen tuki sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat tärkeitä keinoja ehkäisemään raskaampien palvelujen tarvetta sekä parantamaan pitkäkestoista lasten ja perheiden elämänlaatua. (Lapsistrategia 2021, s. 27–28, 40–41.)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos, THL, tekee säännöllisesti tutkimusta lapsiperheiden hyvinvoinnista. FinLapset-kyselytutkimuksen mukaan enemmistö vauvaperheiden vanhemmista on tyytyväisiä neuvolapalveluihin, mutta perheen hyvinvoinnin selvittämisessä ja vanhemmuuden tukemisessa on parannettavaa. Tärkeintä olisi kohdentaa tuki jo lasta odottaville vanhemmille, jolloin avunsaanti ja tuki on nopeaa ja matalalla kynnyksellä saavutettua. Perheiden terveyttä ja hyvinvointia sekä kustannusten säästämistä voidaan edistää riittävällä resurssoinnilla, ehkäisevällä työotteella ja varhaisella puuttumisella. (Vuorenmaa ja muut, 2023, s.1–2, 8–9.)

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman (LAPE) jälkeen Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksella valmisteltiin raporttia, jonka mukaisesti lapsi- ja perhepalvelujen yhteensovittamista jatkettiin. Vuonna 2018 laitos asetti kaksi monialaista työryhmää selvittääkseen keinoja, joilla voitaisiin entistä kattavammin ja vahvemmin edistää lasten, nuorten ja perheiden varhaista tukemista. Raportissa varhaisen tuen keskeisimmiksi asioiksi nousivat muun muassa palvelujen porrasteisuuden jäsenitys, asiakkaiden osallisuus, perheiden tukeminen varhaisessa vaiheessa,

työntekijöiden vuorovaikutukselliset taidot sekä eri toimijoiden työn yhteensovittaminen. (Alatalo ja muut, 2019, s.2–3, 21, 32–33.) Etelä-Pohjanmaan maakunnallisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan (2023, s.11) on kirjattu hyvinvoinnin edistämisen painopisteenä ennaltaehkäisevät palvelut. Erityisesti palveluissa tulee vahvistaa vanhemmuuden tukea, laadukasta oppimisen tukea ja matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluita.

Pitkänen ja Ranta ovat tutkimuksessaan selvittäneet lapsiperheiden sosiaalipalveluiden tilannetta ja kehittämistarpeita. Tutkimustietojen mukaan lasten, nuorten ja perheiden varhaisen tuen saatavuutta ja saavutettavuutta on kohennettu vuonna 2015 säädetyllä sosiaalihuoltolain uudistuksella ja sen jälkeisellä palveluiden kehittämisellä (Pitkänen & Ranta, 2024, s.1-2.) Sosiaalihuoltolain (L 1301/2014) uudistuksen myötä lapsiperheille mahdollistui tarveharkintainen oikeus saada lapsiperheiden kotipalvelua, tukihenkilöitä ja -perheitä, perhetyötä ja vertaisryhmätoimintaa ilman lastensuojelun asiakkuutta (Sosiaalihuoltolaki 2014, 11§, 13-14§ & 18§).

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa toimenpiteistä kansallisella tai alueellisella tasolla, joilla voidaan parantaa lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon peruspalvelujen saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta. Tulosten perusteella varhaista matalan kynnyksen tukea ei ole pystytty riittävästi tarjoamaan, etenkin haasteellisimmassa asemassa olevien asiakkaiden kohdalla. Muutoksen saamiseksi, tarvitaan jatkossa nykyistä enemmän kuntien, hyvinvointialueiden, järjestöjen ja valtiotoimijoiden välistä yhteistyötä. Lisäksi perhekeskuksen toimintamallia tulisi kehittää ja markkinoida yhä kansallisesti. Hyödylliseksi koettaisiin myös perhekeskusmallin lakisääteistämistä koskevan tarkastelun tekeminen. (Pitkänen & Ranta, 2024, s.3–7.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa käsitellään teoriaan viitaten tutkimuksen menetelmällisiä lähtökohtia, kohderyhmää, aineistonkeruuta ja analysointia sekä eettisyyttä ja luotettavuutta. Lisäksi kehittämistyön prosessikuvaus tuodaan tarkasti esiin kerronnan ja havainnollistavan kuvion avulla.

5.1 Laadullinen tutkimus

Suomalaiseen sosiaali- ja kasvatustieteiden kenttään kvalitatiivisen tutkimuksen tulo ajoittuu 1970–1980-luvuille. Ensin kvalitatiivisten metodien käyttö yleistyi sosiaalitieteissä, minkä jälkeen alkoi kasvatustieteiden menetelmällinen laajeneminen. Aiemmin ajattelussa tukeuduttiin filosofiseen pohdintaan, mutta uudemmassa suuntauksessa on pyrkimys yhdistää filosofisluonteinen ajattelu ja tulkinnallinen empiirinen tutkimus. (Eskola & Suoranta, 2015, s.23.)

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Keskeinen ominaispiirre laadulliselle tutkimukselle on, että se perustuu ihmisten subjektiivisten kokemusten ja näkemysten tarkasteluun (Puusa & Juuti, 2020, s.12; Vilka, 2025, s.145). Kvalitatiivisen tutkimuksen tekijä luottaa enemmän omiin havaintoihinsa ja keskusteluihin tutkittavien kanssa kuin mittausvälineillä hankittavaan tietoon. Tutkimus toteutetaan joustavasti ja suunnitelmat muotoutuvat tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s.161–164.)

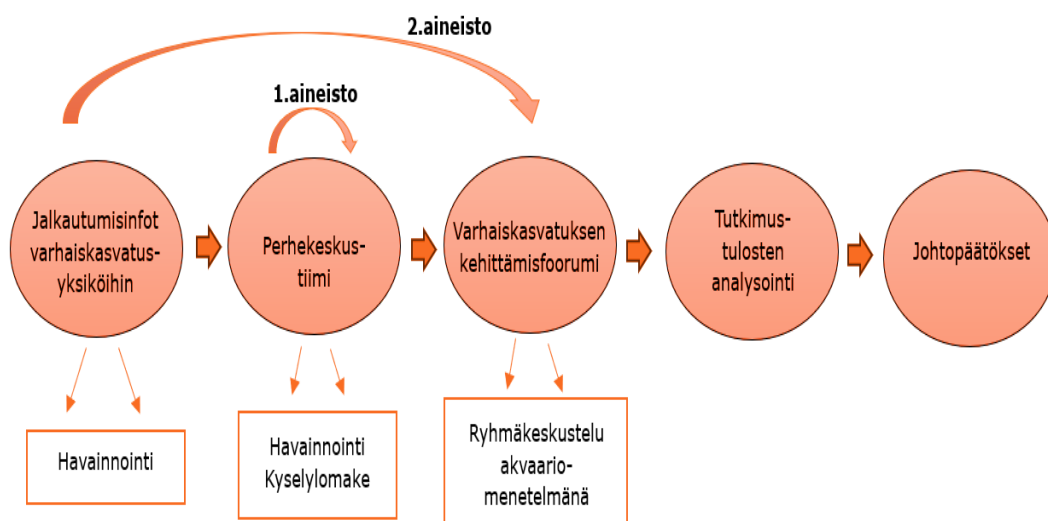
Laadullista tutkimusta verrataan usein määrälliseen tutkimukseen, vaikka ne eivät välttämättä ole toistensa vastakohtia tai toisiaan poisulkevia. Merkittävänä erona nähdään kuitenkin se, että määrällinen tutkimus sisältää oletuksen siitä, että kohde on teoriasta ja tutkijasta riippumaton. Menetelmiä käytetään välineenä tietyn ongelman selvittämisessä tai ratkaisemisessa. Menetelmissä laadullisesti erilaisia ovat

sekä tutkimusten tavoite että tutkimusotteiden aineistot. Aineistot määrällisissä tutkimuksissa ovat numeerisessa muodossa, kun taas laadullisen tutkimuksen aineistot koostuvat usein erilaisista teksteistä. Laadullisen tutkimuksen tavoitteet ovat usein kuvailevia ja määrällisissä tutkimuksissa ne ilmaistaan testattavien hypoteesien muodossa. (Puusa & Juuti, 2020, s.14.)

5.2 Kehittämistyön prosessikuvaus

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin maaliskuussa 2024. Yhteisten Teams-kokousten ja kolmikantakeskustelun myötä muotoutui työn aihe, josta tulee olemaan hyötyä perhekeskustoiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyölle haettiin tutkimuslupaa elokuussa 2024 kolmelta toimijalta: Isonkyrön kunnalta, Seinäjoen kaupungilta ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta. Tutkimuslupahakemus sisälsi kevään 2024 aikana työtetyn tutkimussuunnitelman. Tutkimussuunnitelmaan liitettiin tutkimuksen saatekirje, kirjallinen suostumuslomake ja teemahaastattelurunko (liitteet 1–3).

Syksyn aikana opinnäytetyöntekijä jatkoi perehtymistä tutkimuksen teoreettiseen tietoperustaan. Molempiin aineistonkeruutilaisuuksiin valmistettiin esitykset Microsoft Power Point-ohjelmalla suunnitellun sisällön mukaisesti. Seuraavalla sivulla olevan kuvion avulla on tarkoitus luoda lukijalle selkeä kuva aineiston monipuolisesta tiedonkeruusta ja analysoinnista (kuvio 3).

Kuvio 3. Tutkimuksellisen kehittämistyön kokonaisuus.

Kuviosta nähdään, että tutkimuksen ensimmäisen aineiston muodostaa perhekeskustiimi, jossa menetelmänä on käytetty havainnointia ja kyselylomaketta. Toinen aineisto käsittää jalkautumisinfolot varhaiskasvatustyksiköihin ja varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuuden, joissa menetelminä on hyödynnetty havainnointia ja ryhmäkeskustelua. Tämän jälkeen analysoitiin tutkimustulokset, joiden pohjalta muodostettiin opinnäytetyön johtopäätökset.

5.3 Kohderyhmä ja tutkimusmenetelmän valinta

Opinnäytetyön kohdealueena on osa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoen perhekeskuksen toimintaa. Tutkimukseen osallistui moniammatillinen ryhmä, jotka työskentelevät pääosin lapsi- ja perhepalveluiden parissa. Aineisto muodostui moniammatillisesta perhekeskustiimistä ja varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuudesta. Moniammatillisiin perhekeskustiimeihin osallistui yhteensä 63 henkilöä ja varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuuteen seitsemän henkilöä.

Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuuden kohderyhmään valittiin henkilöt, joilla tiedettiin olevan kokemusta tutkittavasta ilmiöstä ja

tietoa aiheesta. Puusan ja Juutin (2020, s.18) mukaan tarkoituksenmukaista ja harkinnanvaraista näytettä pidetään haastattelun metodisena etuna.

Tutkimuksen tekemisen helpottamiseksi on kehitetty erilaisia menetelmiä, joiden avulla lähestytään tutkimuksen aihetta ja pyritään vastaamaan tutkimuskysymyksiin (Puusa & Juuti, 2020, s.5). Laadullinen tutkimusote soveltui mainiosti perhekeskuksen kehittämistyöhön, koska tutkimuksessa pyrittiin tuomaan esiin tutkittavien kokemuksia yksityiskohtaisesti. Lisäksi perhekeskustoimintaa ollaan jatkuvasti kehittämässä, joten on tärkeää tuoda esiin tutkittavien ajatuksia ja kehittämisen kohteita. Tutkimusaineiston analysoinnin ja monimenetelmäisen tiedonkeruun selkeyttämiseksi, aineistot ovat eriteltynä kahdessa seuraavassa alaluvussa.

5.4 Perhekeskustiimin aineistonkeruu ja analyysi

Tutkimuksen ensimmäinen aineisto kerättiin perhekeskustiimeistä. Aineistonkeruumenetelminä käytettiin havainnointia ja kyselylomaketta. Moniammatillisen perhekeskustiimin kokoontuminen kuvataan sisältöineen opinnäytetyössä ja kyselylomakkeen analysoinnin avulla havainnollistetaan perhekeskustoimijoiden välistä nykytilaa. Perhekeskustiimipäiviin tehdyn kyselyn tarkoituksena oli tarkastella tutkittavien näkemyksiä perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön merkityksestä ja sen kehittamisestä sekä kartoittaa osallistujien mahdollisia koulutustarpeita. Tavoitteena oli tarkastella monialaista yhteistyötä eri verkostojen kesken, minkä jälkeen tutkimusta laajennetaan varhaiskasvatuksen näkökulmaan.

Pääasiallisena tai muuta aineistonkeruuta tukevana menetelmänä voidaan käyttää havainnointia (Puusa & Juuti, 2020, s.20). Tässä opinnäytetyössä havainnointia on hyödynnetty kyselylomakkeen ja ryhmäkeskustelun lisänä. Havainnointi opinnäytetyössä näyttäytyy toimijoiden ja

tilanteiden havainnoimisena sekä perhekeskustiimien kokoontumisissa että varhaiskasvatuksen jalkautumisinfoissa.

Kyselylomakkeesta käytetään myös nimitystä survey-tutkimus, jossa kysely on standardoitu eli vakioitu. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilta vastaajilta kysytään sama asiasisältö tarkalleen samalla tavalla. Tavoitteena oli tehdä kysymyksistä yksinkertaiset ja selkeät estääkseen väärintulkintoja. Aineiston kerääminen kyselylomaketutkimuksella soveltuu hyvin suurelle joukolle ihmisiä. Etu on siinä, että vastaaja jää aina tuntemattomaksi. Tyypillisimpinä haasteina nähdään, että vastausprosentti jää pieneksi tai vastauslomakkeiden palautuksessa on viiveitä. (Vilka, 2025, s.123, 156.) Tässä tutkimuksessa riskitekijät pyrittiin minimoimaan toteuttamalla kyselylomakkeen täyttäminen tilaisuuden aikana. Tällöin vastausprosentiksi saatiin 96,4 %.

Perhekeskustiimeihin valmistettu kyselylomake tehtiin Google Forms -ohjelmalla. Netissä täytettävään kyselylomakkeeseen pääsi kirjautumaan nopeasti QR-koodilla omien puhelinten avulla. Etuna ohjelman käytöllä oli erityisesti sen helppokäyttöisyys sekä mahdollisuus projektorin avulla näyttää osallistujille reaaliaikaisesti vastaukset. Lisäksi ohjelma edesauttoi valmiin ympyräkaavion muodostamista ja opinnäytetyöntekijän pikaista vastausten analysointia kyselylomakkeen täyttämisen jälkeen. Tämä puolestaan vaikutti siihen, että osallistujat saivat tiedoksi myös muiden perhekeskustiimiläisten näkemykset ja kehittämisen kohteet. Osallistujille tuotiin lisäksi esiin, että valmis opinnäytetyö on luettavissa Theseuksessa ja Seinäjoen kaupungin nettisivuilla keväällä 2025.

5.5 Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumin aineistonkeruu ja analyysi

Tutkimuksen toisen aineiston kerääminen aloitettiin varhaiskasvatuksen infotilaisuuteen osallistumalla, jossa opinnäytetyöntekijä toimi opiskelijan roolissa havainnoiden ja kirjatien tilaisuudessa esiin tulleita asioita.

Täten opiskelija sai myös opinnäytetyön kannalta tärkeää tietoa perhekeskuskokonaisuudesta ja toiminnan nykytilanteesta.

Etnografinen tieto pohjautuu tutkijan henkilökohtaisiin havaintoihin ja kokemuksiin, joita kerätään tutkimuskohteesta osallistuvan havainnoinnin avulla (Kallinen & Kinnunen, 2024). Puusan ja Juutin (2020, s.25) mukaan osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitetaan aineiston keruutapaa, jossa tutkija osallistuu tutkimansa yhteisön toimintaan. Osallistuvaa havainnointia tehdessäni jalkauduin tutkittavien pariin kerätäkseni kenttämuistiinpanoja.

Etnografisen aineiston ytimen muodostavat havaintojen kuvauksiin perustuvat muistiinpanot ja tallenteet. Havaintojen kirjaamisessa keskeistä on kuvata tapahtumat mahdollisimman tarkasti: mitä tapahtui, missä, milloin ja miten, ketkä osallistuivat ja millaisia keskusteluja käytiin. (Kallinen & Kinnunen, 2024.) Etnografian kokonaisvaltaisuudessa on myös sen ongelmaisuus, jolloin se voi kääntyä liialliseksi subjektiivisuudeksi. Tätä pyritään välttämään antamalla lukijalle mahdollisimman tarkkoja kuvauksia tutkittavasta kohteesta. (Puusa & Juuti, 2020, s.36.)

Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuus järjestettiin Isonkyrön ja Seinäjoen alueella toimiville varhaiskasvatusjohtajille ja varhaiskasvatuksen aluejohtajille. Tutkimuksen tavoitteena on saada ymmärrystä kohdeilmiöstä varhaiskasvatusjohtajien näkökulmasta. Tilaisuuden sisältö koostuu sekä perhekeskuskoordinaattoreiden perhekeskustoiminnan kerronnasta että opinnäytetyön tutkimuksellisesta kehittämisestä.

Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuudessa aineistonkeruun menetelmänä käytettiin teemoihin (liite 3) perustuvaa ryhmäkeskustelua. Ryhmäkeskustelu toteutettiin akvaariomenetelmää hyödyntäen. Akvaariomenetelmässä (fishbowl method) osallistujat jaetaan sisä- ja ulkopii-riin. Sisäpiiriläiset keskustelevat annetusta teemasta tietyn ajan ja ulkopii-riiläiset seuraavat keskustelua tehden siitä huomioita. Sen jälkeen

vaihdetaan rooleja. Keskustelua ohjaa ohjaaja. (Vasudevan ja muut, 2024.)

Hirsjärven ja muiden (2009, s.208) mukaan teemahaastattelulle tyypillistä on, että haastattelun aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Teemahaastattelu vastaa monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia ja tulokset voidaan analysoida ja tulkita monin tavoin. Opinnäytetyössäni sovelsin teemahaastattelun periaatteita niin aihepiirien suunnittelussa kuin tulosten analysoinnissa.

Teemoihin perustuvan ryhmäkeskustelun merkitys koetaan tärkeäksi silloin, kun tavoitteena on selvittää, miten henkilöt muodostavat yhteisen kannan käsiteltävään asiaan (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 61; Puusa & Juuti, 2020, s.19). Tutkimuksessani pidin ryhmäkeskustelua luontevana menetelmänä, sillä suurin osa osallistujista tuntevat toisensa en-tuudestaan ja käsiteltävä aihe on heille tuttu. Ryhmäkeskustelun merkittävä etu on, että sen avulla voidaan kerätä tietoa tehokkaasti usealta vastaajalta samanaikaisesti ja ryhmän yhteinen näkemys muodostuu vuorovaikutusprosessin seurauksena (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 63; Puusa & Juuti, 2020, s.19).

Ryhmäkeskustelussa tutkijan tehtävänä on saada tutkittavat keskustelemaan keskenään kohteena olevasta aiheesta (Eskola & Suoranta, 2015, s.19). Koolle kutsuttiin henkilöt samasta ammattiryhmästä, sillä samanlaisuuden ajateltiin luovan pohjaa vuorovaikutukselle. Keskustelun alussa tutkijan tavoitteena oli luoda myönteinen ja luottamuksellinen ilmapiiri, kannustaa tutkittavia mielipiteiden ilmaisuun ja ohjata keskustelua annettujen teemojen mukaisesti.

Tutkija aloitti tilaisuuden kertomalla opinnäytetyönsä tavoitteesta, tarkoituksesta ja tutkimuskysymyksistä syventyen teemoihin perustuvaan ryhmäkeskusteluun akvaario-menetelmää hyödyntäen. Kaikki tilaisuudessa olleet henkilöt esittelivät aluksi itsensä, mikä edesauttoi tutustu-

mista toisiinsa ja luoden pohjan tasavertaiselle keskustelutilanteelle. Ennen keskustelua tutkija toi esiin nauhoituksen ja neljä teemaa, joiden pohjalta keskustellaan. Tutkijan esittävät jatkokysymykset toimivat keskeisessä roolissa keskustelua ylläpitävänä keinona. Akvaario-menetelmän etuna oli se, että jokaiselle osallistujalle mahdollistetaan puheenvuoro. Haastattelijan tehtävänä on huolehtia, että keskusteleva ryhmä pysyy asetetuissa teemoissa ja kaikki pääsevät osallistumaan keskusteluun (Vilka, 2025, s.154). Lisäksi tutkija kirjasi keskustelun aikana jokaisesta teemasta päällimmäisiä ajatuksia ylös. Lopuksi ryhmäkeskusteluun osallistuneille tuotiin esiin, että opinnäytetyöntekijä kertoo tutkimuksen tulokset Teams-yhteyden kautta toukokuuhun 2025 mennessä.

5.6 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Aineiston analyysimenetelmänä tässä tutkimuksessa hyödynnetään laajasti käytettyä induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Keskeistä induktiivisessa lähestymistavassa on se, että aineistoa analysoidessa tutkija tuottaa luokittelun itse aineistoonsa perustuen (Elo ja muut, 2022, s.218). Aineiston luokittelu luo pohjan haastatteluaineiston tulkitsemiseen ja tiivistämiseen (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 143).

Laadullisen aineiston käsittely on keskeisiltä osiltaan sekä analyysiä että synteisiä. Analyysiin kuuluvat aineiston erittely ja luokittelu. Synteisiä hyödyntämällä pyritään luomaan kokonaiskuva ja esittämään tutkittava ilmiö uudessa näkökulmassa. (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s.141–144.)

Elo ja muiden (2022, s.218–223) mukaan sisällönanalyysin päävaiheita on kolme: valmistelu-, analyysi- ja raportointivaihe. Valmisteluvaiheessa päätetään analyysiyksikkö, litteroidaan ja luetaan aineisto huolellisesti sekä tarvittaessa täsmennetään tutkimuskysymyksiä. Analyysivaiheessa tavoitteena on pelkistämisen ja luokkien muodostamisen kautta aineiston tiivistäminen. Tutkija käyttää koodausta tehden aineistoa jäsenteleviä merkintöjä, kuten alleviivauksia eri väreillä merkiten.

Ryhmiteltäessä ja luokiteltaessa vertaillaan pelkistettyjä ilmaisuja keskenään ja etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Analyysi etenee siten, että samaa tarkoittavat pelkistetyt ilmaisut viedään samaan alaluokkaan, minkä jälkeen alaluokka nimetään. Samansisältöiset alaluokat yhdistetään yläluokaksi ja yhdistelevää luokittelua eli abstrahointia jatketaan niin pitkälle kuin se tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimuskysymysten kannalta on relevanttia. Raportointivaiheessa tulokset kuvataan visuaalisesti tekstin lisäksi ja pohdinnassa analyysia jatketaan vertailemalla saavutettuja tuloksia aikaisempaan tutkimus- ja teorian tietoon. (Hirsjärvi & Hurme, 2008, s. 143–150; Vilkka, 2025, s. 200–201.)

Ryhmäkeskustelu nauhoitettiin Teamsin tallenna ja litteroi -työkalun avulla. Varmistuksena tutkijalla oli tilaisuudessa myös toinen nauhoitettava kamera. Litteroinnin, joka tehtiin Microsoft Wordilla, avulla puhe muutettiin tekstiksi mahdollisimman tarkasti. Litteroinnin tulee vastata haastateltavien suullisia lausumia ja tutkittavien antamia merkityksiä asioille. Haastateltavien puhetta ei litteroinnissa saa muuttaa tai muokata, sillä se on yhteydessä tutkimuksen luottamuksellisuuteen. Litteroinnin myötä aineistoon tutustuminen ja järjestelmällinen läpikäyminen helpottuvat. (Vilkka, 2015, s.137, 167.) Keskustelun kesto oli noin yhden tunnin ja litteroitua aineistoa kertyi 21 sivua (A4) Verdana kirjaisintyypillä kirjoitettuna, kirjaisinkoolla 11 ja rivivälillä 1,5. Tämän jälkeen litteroitu tutkimusaineisto luettiin läpi useaan kertaan. Analyysiyksiköksi valittiin lausuma, joka kuvasi varhaiskasvatusjohtajien kokemuksia perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä ja sen kehittämisessä. Sen jälkeen alkuperäisilmaisut kirjattiin erilliselle tiedostolle. Luokittelun pohjana käytettiin ryhmäkeskustelun teemoja. Alkuperäisilmaisut pelkistettiin värikoodauksen avulla yhdistämällä ja nimeämällä alakategorioiksi. Sen jälkeen alakategoriat nimettiin ja yhdistettiin yläkategorioiksi. Yläkategorioista muodostettiin neljä yhdistävää kategoriaa. Liitteissä on taulukon (liite 4) avulla havainnollistettu esimerkki varhaiskasvattajille kohdennetun ryhmäkeskustelun sisällönanalyysin vaiheista.

Perhekeskustiimin tuloksista muodostettiin analyysipuu erikseen kehittämistarpeille ja koulutustoiveille kyselyn etenemisen mukaisesti. Kehittämisfoorumitilaisuuden tuloksista muodostettiin neljän teeman mukaisesti jokaisesta oma analyysipuu.

5.7 Eettisyys ja luotettavuus

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on ajanmukaistanut vuonna 2022 tutkimuseettisen ohjeistuksen. Sen avulla pyritään edistämään hyvää tieteellistä käytäntöä ja ehkäisemään siihen kohdistuvia loukkauksia kaikilla tieteenaloilla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.6.)

Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet eurooppalaista ohjeistusta mukaillen ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Luotettavuuteen sisältyy laatutekijät suunnittelussa, menetelmissä ja analyyseissä. Rehellisyydessä viestinnän tulee olla avointa, oikeudenmukaista ja puolueetonta. Tärkeää on myös osoittaa arvostusta tutkimukseen liittyviä osapuolia kohtaan sekä kantaa vastuu tieteellisen toiminnan koko elinkaaresta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s.11–12.) Hyvää tieteellistä käytäntöä hyödyntääkseen opinnäytetyöntekijä noudatti tutkimustyössään Vaasan ammattikorkeakoulun kirjallisia ohjeita ja lähdeviittaukset tehtiin ohjeiden mukaisesti.

Tutkimukseen osallistuneille tiedotettiin tarkasti tutkimuksen sisältö, henkilötietojen käsittely ja tutkimuksen käytännön toteutus (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 8–9). Saatekirjeessä (liite 1) osallistujille tuotiin esiin tärkeimmät tiedot, minkä jälkeen tilaisuudessa tutkitavilta kerättiin kirjallinen suostumus. Kirjallisista suostumuksista (liite 2) otettiin osallistujille kopiot, jotka lähetettiin salattuna sähköpostiviestinä. Tutkittaville tuotiin esiin, että tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja osallistujat voivat keskeyttää osallistumisensa

missä vaiheessa tahansa. Tutkimuksessa ei kerätä osallistujilta minkäänlaisia henkilötietoja, sillä niillä ei nähdä olevan vaikutusta tämän tutkimuksen tuloksiin.

Aaltion ja Puusan (2020, s. 27) mukaan hyvän tutkimuskäytännön ominaispiirteitä ovat valintojen arvioiva tarkastelu, tutkimusta ohjaavien sääntöjen tuntemus ja luotettavuuskriteereiden onnistuminen. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta tarkastellaan tutkimuksen antamisessa kehyksissä ja käytettyjen laadullisten menetelmien avulla. Luotettavuuden arvioinnin kohteena ovat tutkijan tutkimuksessaan tekemät teot, valinnat ja ratkaisut (Vilkka, 2025, s.228). Luotettavuuden varmistamiseksi tässä työssä on käytetty pääosin kymmenen vuoden sisällä julkaistua lähdemateriaalia.

Opinnäytetyön aineistonhankintamenetelmäksi valittiin teemoihin perustuva ryhmäkeskustelu akvaario-menetelmää hyödyntäen. Tavoitteena on tuoda esiin jokaisen haastateltavan omat mielipiteet ja kehittämisehdotukset. Keskustelu kohdennettiin teemoihin, jotka on mietitty etukäteen teoreettiseen viitekehykseen pohjaten. Annettuihin teemoihin ei ole tarkkaa vastausvaihtoehtoa.

Tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta kohentaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden anonymiteetti säilytetään täysin ja salassapitovelvollisuus sitoo ja ohjaa tutkijan työn toteuttamista. Haastateltaville tuotiin esiin koko tutkimusprosessi kaikkine vaiheineen, myös aineiston säilyttämiseen liittyvä tieto. Tutkimusetiikka edellyttää ratkaisemaan tutkimusaineistojen säilyttämisen tutkimusprosessin aikana (Vilkka, 2025, s.58).

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteiden mukaisesti tutkija hallitsee johdonmukaisesti tutkimuksensa menetelmiä, tiedonhankintaa ja tuloksia. Tutkimusetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö ovat läsnä tutkimusprosessin ideointivaiheesta tutkimustulosten kirjoittamiseen ja julkistamiseen. (Vilkka, 2025, s.45.) Aineiston tuottamisen olosuhteet kerrotaan selvästi ja totuudenmukaisesti. Esimerkiksi tutkimuksessa tuodaan

esiin olosuhteet ja paikat, joissa aineisto kerättiin, prosessiin käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat sekä tutkijan oma itsearvio tilanteesta. Keskeistä laadullisen aineiston analyysissä on kertoa lukijalle luokittelun syntymisen alkujuuret ja luokittelujen perusteet. Tulosten tulkinnalla olisi myös kerrottava, millä perusteella tutkija esittää tulkintoja ja mihin hän päätelmänsä perustaa. Tutkimusselosteita voidaan rikastuttaa suorilla haastatteluoitteilla. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s.231–233.)

Opinnäytetyössä on käytetty tekoälyä apuna synonyymien muodostamiseen ja DeepL Translatoria englanninkielisen tiivistelmän kääntämiseen. Kaikki ilmoitetut lähteet ovat opinnäytetyöntekijän itse käyttämiä ja vastuullisesti tuotettuja.

6 PERHEKESKUSTIIMIN TULOKSET

Tässä luvussa aloitetaan perhekeskustiimin sisällöllisen havainnoinnin esiintuomisesta ja edetään perhekeskustiimiläisille tehdystä kyselylomakkeesta saatuihin tuloksiin.

6.1 Perhekeskustiimin havainnointi

Perhekeskustiimi järjestettiin Seinäjoella lokakuussa 2024 ensimmäistä kertaa. Perhekeskustiimiin kuuluu alueen moniammatillinen joukko lapsi- ja perhetyönpalveluissa työskenteleviä. Perhekeskuksen palveluyksikköjohtaja ja perhekeskuskoordinaattorit olivat kutsuneet tiimin koolle ja suunnitelleet tapahtuman sisällön. Tilaisuudessa käsiteltiin laajasti perhekeskuksen palvelukokonaisuutta ja moniammatillista työskentelyä. Lisäksi ryhmissä käytiin keskusteluja sekä moniammatillisen tiimin toiminnasta, sen kehittämisestä, että toimivan asiakassuhteen luomisesta. Jatkossa tavoitteena perhekeskustiimillä on kokoontua kaksi kertaa vuodessa.

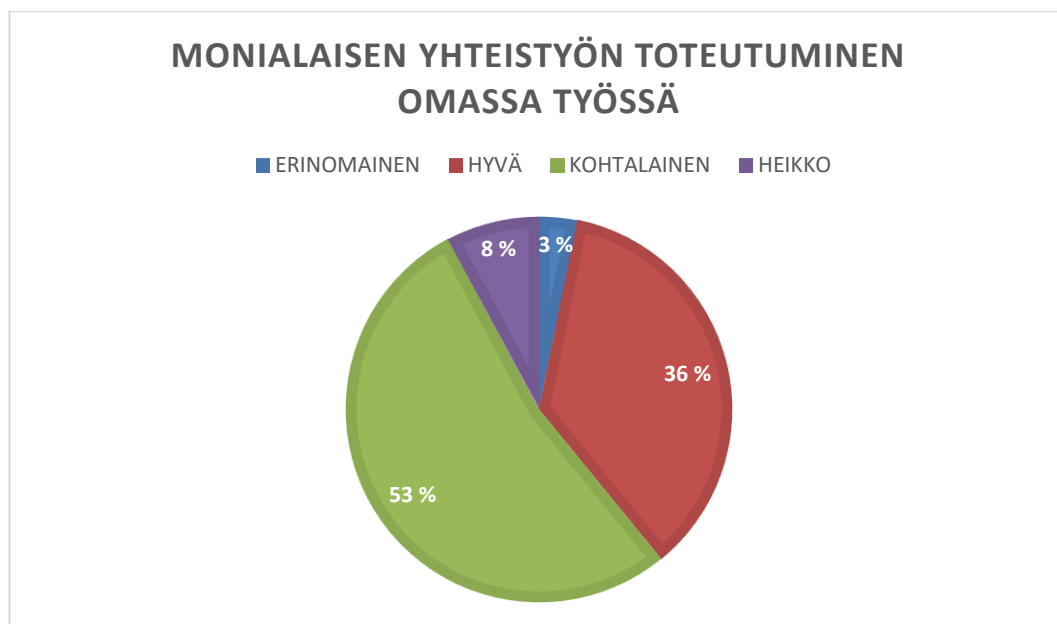
Ensin perhekeskustiimiin osallistujat pohtivat, mitä on tapahduttava, että voidaan tehdä monialaista yhteistyötä yli sektorien ja organisaatioiden. Perhekeskustiimiajattelun nähtiin vaativan aikaa ymmärrykseen, ajankäytön sovittamiseen ja toimivaan yhteistyöhön. Tarvitaan koordinoija, joka on vetovastuussa tiimin järjestämisestä. Perhekeskustoimintamalli tulisi tehdä näkyväksi ja kuulluksi esimerkiksi tuomalla esiin, mikä merkitys ja arvo asiakkaalle on monialaisesta tiimistä. Toivottiin selkeitä toimintamalleja, kuten ohjeita kirjaamiseen ja tietoisuuden lisäämistä toisten työstä. Erityisesti moniammatillinen työskentely nähtiin merkittävänä ajatuksena perheiden näkökulmasta ja heille tiedotukseen tulisikin kiinnittää huomiota, esimerkiksi mitä asioita palaveri koskee ja ketä siihen on tulossa.

Toisena asiana pohdittiin haasteita moniammatilliseen yhteistyöhön liittyen. Osallistujat kokivat turhauttavana, mikäli kaikki eivät toimi suunnitellun mallin mukaisesti. Lisäksi haasteita nähtiin erityisesti kirjaamisessa, ajankäytössä, organisaatioiden välisessä yhteydenpidossa sekä tilanteissa, joissa asiakkaalla on haasteita palvelujen vastaanottamisessa.

6.2 Moniammatillisen yhteistyön toteutuminen omassa työssä

Opinnäytetyöntekijä osallistui kahteen perhekeskustiimipäivään, joiden aineistot koottiin yhteen. Tutkimukseen osallistui yhteensä 63 sosiaali- ja terveysalan laajan kentän ammattilaista. Osallistujat työskentelevät varhaiskasvatus-, vammais-, neuvola-, terveydenhuolto-, sosiaali- ja perhetyöpalveluiden parissa.

Aluksi kyselylomakkeessa kartoitettiin osallistujien kokemusta monialaisen yhteistyön toteutumisesta omassa työssään (kuvio 4).

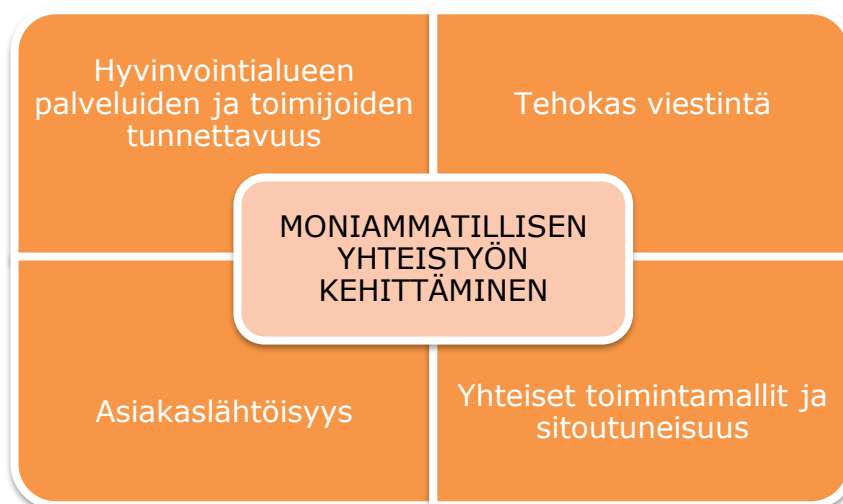

Kuvio 4. Monialaisen yhteistyön toteutuminen omassa työssä.

Ympyräkaavion avulla nähdään, että enemmistö eli 53 % (n=34) vastaajista koki yhteistyön olevan kohtalaista; se toimii jonkin verran, mutta siinä on kehittämistä. Seuraavaksi eniten vastaajista 36 % (n=22) koki yhteistyön olevan pääosin toimivaa, mutta pienet parannukset tehostaisivat sitä. Heikoksi, haasteelliseksi ja vähäiseksi yhteistyö nähtiin kahdeksalla prosentilla (n=5). Vastaajista kolmella prosentilla (n=2) yhteistyö oli erinomaista ja tehokkaasti toimivaa.

6.3 Kehittämistarpeet moniammatillisessa yhteistyössä

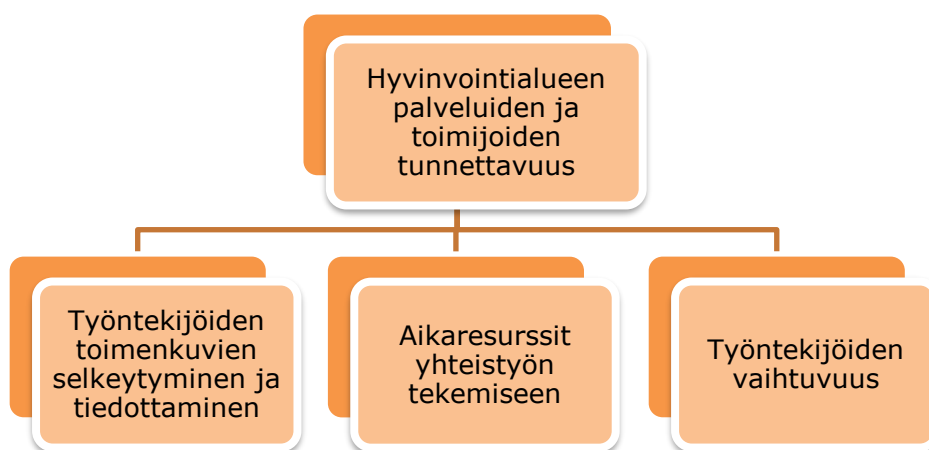
Perhekeskustiimiin osallistuvilta tiedusteltiin heidän näkemyksiään mahdollisista moniammatillisen yhteistyön kehittämistarpeista. Tutkimustuloksista muodostui aineistoanalyysin perusteella yhdistävä kategoria: moniammatillisen yhteistyön kehittäminen. Yläkategorioita rakentui neljä: hyvinvointialueen palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus, tehokas viestintä, asiakaslähtöisyys ja yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus (kuvio 5).

Kuvio 5. Perhekeskustiimin yhteistyön kehittäminen.

6.3.1 Hyvinvointialueen palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus

Vastaajat kokivat hyvinvointialueen palveluiden ja toimijoiden tunnettavuuteen vaikuttavan seuraavat tekijät: työntekijöiden toimenkuvien selkeytyminen ja tiedottaminen, aikaresurssit yhteistyön tekemiseen ja työntekijöiden vaihtuvuus (kuvio 6).

Kuvio 6. Palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus kehittävänä tekijänä.

Työntekijöiden toimenkuvien selkeytyminen ja tiedottaminen. Vaikuttavimmaksi kehittämistarpeeksi monialaista työskentelyä kohtaan enemmistö vastaajista (n=23) koki työntekijöiden toimenkuvien selkeytymisen ja tiedottamisen. Syynä haasteellisuuteen osallistujien mukaan on hyvinvointialueen laaja toimintakenttä sekä epätietoisuus toisten työntekijöiden toimenkuvasta ja tiedotukseen liittyvistä toimintatavoista.

"Alue on laaja, ihmisiä on paljon. Haasteena löytää oikeat ihmiset tietyssä tilanteessa. Pitäisi jollain tavalla tulla tutummaksi ja olla selvillä eri toimijoiden nimistä ja yhteystiedoista, niin olisi helpompaa päästä ainakin alkuun."

"Tutustumista toisiin toimijoihin, on kynnys ottaa yhteyttä, kun ihmisiä ei tunne. Toimintakulttuurin muuttaminen; esim. työparityötä olisi hyvä tehdä yli organisaatiorajojen."

Aikaresurssit yhteistyön tekemiseen. Vastaajista kahdeksalla nousi esiin kokemus aikataulujen yhteensovittamisen haasteellisuudesta. Koettiin haasteena sovittaa jo valmiiksi täynnä olevaan työkalenteriin aikaa koontumisen järjestämiseen ja palavereihin osallistumiseen liittyen.

”Aikataulujen sovittaminen yhteen haastaa käytännön työtä.”

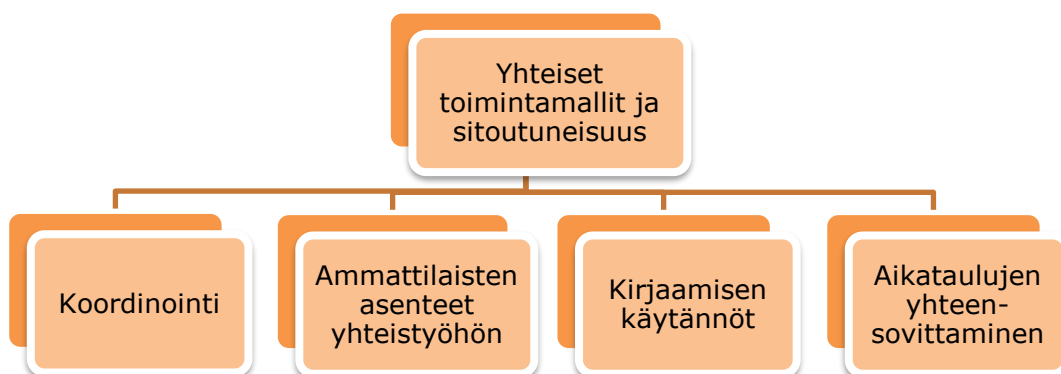
Työntekijöiden vaihtuvuus. Työntekijöiden vaihtuvuuden koettiin olevan myös yksi oleellinen haastetekijä. Henkilökunnan runsas vaihtuvuus estää usein pitkäaikaisen yhteistyön syntymisen tai kehittymisen. Tällä nähtiin vaikutus myös asiakkaiden kokemaan turvalliseen ja luottamukselliseen suhteeseen saman ammattilaisen kanssa. Lisäksi vaihtuvuudella ajateltiin olevan vaikutusta myös uuden työntekijän perehdyttämiseen ja siten työmäärän lisääntymiseen.

”Yhteistyökumppaneita on paljon, joten kaikkia ei voi tuntea yhtä hyvin tai tehdä yhtä tiivistä yhteistyötä. Vaihtuvuutta isolla alueella on paljon.”

”Uusien työntekijöiden kouluttaminen ja perehdyttäminen eri toimijoihin ja yhteistyön tekemiseen on todellinen kehittämistarve.”

6.3.2 Yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus

Yhdistävä kategoria yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus koettiin toiseksi eniten kehittämistarpeena. Kategoria sisälsi seuraavat yläkategoriat: koordinointi, ammattilaisten asenteet yhteistyöhön, kirjaamisen käytännöt ja aikataulujen yhteensovittaminen (kuvio 7).

Kuvio 7. Kehittämistarpeena yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus.

Toiseksi eniten (n=20) vastaajat ilmaisivat kehittämistarvetta yhteisiin toimintamalleihin ja niihin sitoutumiseen. Toivottiin selkeitä rooleja ja toimintamalleja, miten missäkin tilanteessa kuuluu toimia. Nähtiin myös tärkeänä korostaa jokaisen omaa vastuuta seurata aktiivisesti työympäristössä tapahtuvia muutoksia.

”Tunnetaan toimijat ja tiedetään mitä he tekevät. Enemmän tietoa ammattilaisille ja läpinäkyvyyttä. Kerrotaan lyhyesti ja tärkeimmät asiat mitä jokainen tekee. Tällöin voi perhettä auttaa paremmin, kun otetaan oikeat toimijat mukaan.”

Koordinointi. Vastauksista nousi selkeästi esille, että moniammatillisen yhteistyön mahdollistamiseksi tarvitaan henkilö, joka koordinoi tapaamisia. Koordinoijan avulla varmistetaan se, että tapaamiset toteutuvat ja kaikki ovat tietoisia, kenellä on asian hoidossa päävastuu muutosten ilmaantua. Lisäksi vastaajat kokivat koordinoinnin vievän suuresti työaikaa.

”Koordinointi vie aikaa. Kuka sen tekee? Aikataulujen sovittaminen eri toimijoiden välillä, mukaan lukien perhe.”

”Selkeät tiimipäivät, säännölliset tapaamiset eri tahojen kesken, saman pöydän ääreen, jotta pysytään muutoksissa mukana.”

Ammattilaisten asenteet yhteistyöhön. Vastaajien mukaan olennainen asia yhteistyön toimivuuden kannalta on työntekijän oma asenne. Tärkeänä tekijänä pidettiin tasa-arvoista kohtelua ja yhteistyön rikastuttavan työskentelyä myös asiakkaan näkökulmasta.

”Toiveena, että jokainen ammattilainen olisi aidosti halukas tekemään yhteistyötä, jokaisen ammattilaisen ammattitaitoa arvostetaan ja koetaan tärkeäksi. Ei aseteta ammattilaisena itseään toisten ammattilaisten yläpuolelle. Nähdään tiedon jakaminen ja yhdessä tekeminen omaa työtä helpottavana, ei kuormittavana tekijänä.”

Kirjaamisen käytännöt. Useampi vastaajista koki yhteistyön haasteena kirjaamisen. Tarvittaisiin selkeitä ja yhteisesti sovittuja toimintamalleja kirjaamisen käytänteistä. Vastaajien kokemusten mukaan nykyinen toimintamalli aiheuttaa kirjaamisessa päällekkäisyyksiä.

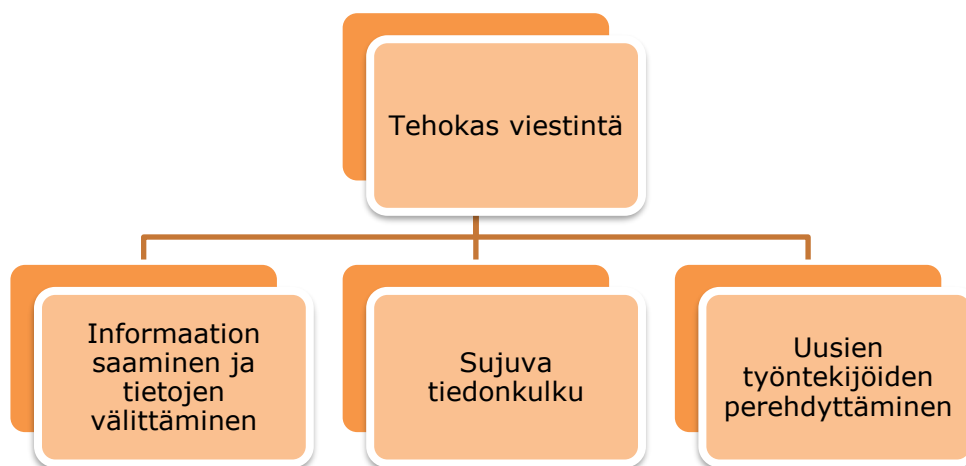
Aikataulujen yhteensovittaminen. Haasteellisuus aikataulujen yhteensovittamisessa nähtiin niin tapaamisten järjestämisessä, palaveri- osallistumisessa kuin toimintamallien toteuttamisessa. Ratkaisuna nähtiin koordinoijan tekemän työn ainakin aluksi ennen kuin moniammatillisesta työskentelystä tulee rutiininomaista.

”Ajankäytön haasteet, kirjaus, kutsuminen koolle, tilastointi, koordinointi. Onhan näitä, mutta hyvällä suunnittelulla onnistuu ja on tärkeä hyvä asia.”

6.3.3 Tehokas viestintä

Aineistoanalyysistä muodostui yhdistäväksi kategoriaksi tehokas viestintä, joka koettiin vastaajien keskuudessa kolmanneksi kehittäväksi

kohteeksi (n=17). Yhdistävien tekijöiden yläkategorioita olivat: informaation saaminen ja tietojen välittäminen, sujuva tiedonkulku sekä uusien työntekijöiden perehdyttäminen (kuvio 8).

Kuvio 8. Kehittäminen viestimällä.

Informaation saaminen ja tietojen välittäminen. Organisaatioiden välillä tapahtuvaan viestintään toivottiin vastaajien keskuudessa selkeitä toimintamalleja. Osa koki, että vaikka itse antaisivat tarpeellisen informaation perheen tilanteesta, he eivät saa välttämättä mitään tietoa muilta tahoilta asian etenemisestä tai perheen ohjautumisesta palveluiden piiriin.

”Tiedonkulku eri toimijoiden välillä on haasteellista. Organisaatiostani välitetään tietoa eri suuntiin, mutta emme useinkaan saa mitään tietoa muilta tahoilta, miten asia on edennyt. Asiakas ei välttämättä itse kerro kaikkea.”

Sujuva tiedonkulku. Kehittämistä sujuvaan tiedonkulkuun vastaajat toivoivat sekä eri toimijoiden että perheen välillä. Kaikilla tahoilla tulisi olla tieto perhekeskustiimimallista ja kehen olla yhteydessä moniammatillisuuteen liittyvissä asioissa.

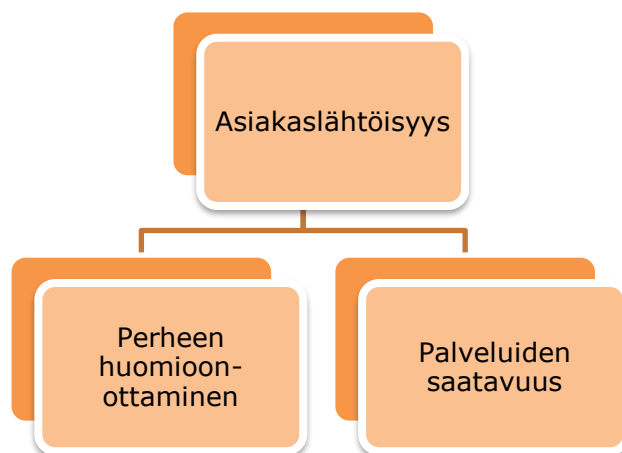
”Tiedon jakaminen entistä tehokkaampaa toimijoiden välillä.”

Uusien työntekijöiden perehdyttäminen. Hyvinvointialueella työskentelee laaja joukko ammattilaisia ja siten vaihtuvuutta työntekijöissä esiintyy ajoittain. Tällöin haasteelliseksi koetaan perehdytys moniammatillisesta yhteistyöstä ja sen kehittämistä. Erityisesti pitkän aikavälin kehittäminen nähdään haasteena jatkuvien työntekijävaihdosten myötä.

”On monenlaisia tiimejä ja hankkeita, jotka ovat jonkin aikaa käytössä ja päättyvät. Sen jälkeen tulee uusia projekteja ja hankkeita ja asia lähtee taas alusta uusien ihmisten voimin ja eri nimellä. Pitkäjänteinen kehittäminen jää helposti vaiheeseen ja yhteistyön kehittyminen ei etene”.

6.3.4 Asiakslähtöisyys

Yhdistävä kategoria asiakslähtöisyys luokiteltiin tärkeysjärjestyksessä neljänneksi. Kategoria sisälsi seuraavat yläkategoriat: perheen huomioonotto ja palveluiden saatavuus (kuvio 9).

Kuvio 9. Kehittämistarpeena asiakslähtöisyys.

Perheen huomioonotto. Vastauksista nousi esiin tärkeys tuoda perheen tarpeet ja toiveet kaikessa toiminnassa. Erityisesti toimivalla moniammatillisella yhteistyöllä nähtiin asiakslähtöinen näkökulma.

”Enemmän rutinoituvaa konsultointia ja keskustelua moniammatillisesti perheen tarpeet ja toiveet edellä.”

Palveluiden saatavuus. Palveluiden saatavuuteen vaikuttavat monet tekijät. Eri toimijoiden tulisi olla helposti saavutettavissa. Tietoa tulisi lisätä muista ammattilaisista, jotka voisivat perheitä auttaa ja tukea.

”Palveluorganisaatio ei ole yleisesti selkeä; mitä mikään ammattiryhmä tekee käytännössä, mitä kautta palvelua saa ja missä tilanteessa. Selkeyttä palvelupolkuihin ja enemmän yhteistyötä.”

6.4 Moniammatillisuuden koulutustoiveet

Perhekeskustoimintaa kehitettäessä haluttiin tuoda esiin osallistujien mahdollisia koulutustoiveita moniammatillisuudesta. Koulutustoiveet luokiteltiin aineistosta esiin tulleiden teemojen mukaisesti: moniammatillinen yhteistyö, asiakkaaseen liittyvät, oman ammattitaidon vahvistaminen tai ei tarvetta koulutukselle (kuvio 10).

Kuvio 10. Koulutustoiveet.

Moniammatillinen yhteistyö. Moniammatillinen yhteistyö nähtiin vastaajien mukaisesti tärkeimmäksi koulutuksen aiheeksi (n=27). Vastaajat toivoivat lisää tapaamisia ja moniammatillisen yhteistyön tukemista ja vahvistamista. Tapaamisilta odotetaan toisiin toimijoihin ja heidän pal-

veluihinsa tutustumista. Lisäksi vastaajien toiveina oli kehittää kirjaimiskäytänteitä ja luoda selkeä materiaali sekä ammattilaisille että perheille.

”Tällaisia yhteisiä keskustelutilaisuuksia lisää ja yhteiset ajatukset käytäntöön.”

Asiakkaaseen liittyvät. Osallistujien koulutustoiveena oli myös lapsiperheiden kohtaaminen ja tukeminen. Erityisesti koettiin tarvetta lisätiedolle haasteellisten tilanteiden puheeksi ottamisessa. Seitsemän (n=7) vastaajaa toivoikin Huoli puheeksi -koulutusta. Lisäksi erilaiset lapsiperheiden palvelut ja niiden sisällöt auttaisivat ammattilaista ohjaamaan asiakkaan heti oikealle taholle. Vastaajat miettivät myös keinoja, miten säilyttää luottamus asiakkaaseen tiedon siirtyessä moniammatillisesti.

”Paljon asiakas case malleja, minkälaisia polkuja ja onnistumisia tullut. Helpottaa hahmottamaan, miten voisi erilaisissa tilanteissa toimia tai hyötyä mallista.”

Oman ammattitaidon vahvistaminen. Oman ammattitaidon vahvistaminen nähtiin tärkeänä koulutustoiveena. Vastaajat mainitsivat systeemisen työotteen, dialogisuuden ja digitaalisuuden monipuolisemman hyödyntämisen moniammatillisessa yhteistyössä. Lisäksi toivottiin ryhmätyöskentelyä tilanteiden harjoittamiseen ja konkreettisia toimintatapoja kentälle.

Ei tarvetta koulutukselle. Vastaajista 11 koki, ettei heillä ole tarvetta koulutukselle moniammatilliseen yhteistyöhön liittyen. Enemminkin toivottiin jatkuvaa yhteistyön ylläpitämistä, yhteisten toimintamallien sopimista ja kehittämistä. Osalla vastaajista oli omaan työhön liittyvä parhaillaan meneillä oleva koulutus, jonka vuoksi eivät toivoneet muuta.

”Tarve jatkuvalla teeman ylläpidolle on sekä konkreettisille ohjeille siitä, miten yhteistyötä käytännössä toteutetaan.”

”Teen monialaista työtä, on todella hyvä työkäytänne.”

7 VARHAISKASVATUKSEN KEHITTÄMISFOORUMIN TULOKSET

Tässä luvussa opinnäytetyöntekijä tuo aluksi esille varhaiskasvatusyksiköiden infotilaisuuksien osallistujat, sisällön ja keskustelun nostoja. Sen jälkeen käsitellään varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumissa toteutetun akvaario-ryhmäkesustelun keskeisiä havaintoja aineistolähtöisen sisällönanalyysin muodostamisen pohjalta.

Ryhmäkesustelun teemoja on neljä: perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön toimivat asiat, tiedon jalkauttaminen ja kehittäminen perhekeskuskokonaisuudesta sekä kehittämisfoorumitilaisuuden myötä esiin tulleet tekijät perhekeskustoimijoiden väliseen yhteistyöhön. Analyysin selkeyttämiseksi ulkopiiriläisten havainnot ovat sisällytetty aineistoon, josta on muodostettu yläkategoriat.

7.1 Infotilaisuuksien havainnointi

Opinnäytetyöntekijä osallistui syksyllä 2024 kahteen infotilaisuuteen, jossa perhekeskuskoordinaattorit jalkautuivat varhaiskasvatusyksiköihin. Infotilaisuuden tavoitteena oli tuoda esiin ajantasainen tieto perhekeskustoiminnasta, palvelukokonaisuudesta, asiakasohjauksesta, varhaisen tuen palveluista, palvelutarpeen arviointiprosesseista ja sähköisestä perhekeskuksesta. Tilaisuudessa olivat läsnä varhaiskasvatuksen työntekijöitä, perhetyöntekijöitä ja lapsiperhesosiaalityöntekijöitä.

Infotilaisuuden sisältö erityisesti varhaiskasvatuksen näkökulmasta oli kattavasti suunniteltu. Tilaisuudessa tuotiin esiin sähköistä perhekeskusta, jossa voi saada ohjausta sekä ammattilainen että asiakas. Esimerkiksi tilanteissa, joissa lapsen ylivilkkaus herättää huolta. Perhekeskuksen asiakasohjaus palvelee chatissa ja puhelinpalveluna. Asiakasohjaus on koettu toimivaksi ja nopeaksi menetelmäksi viedä perheen asiat eteenpäin ja saada konkreettista apua. Lisäksi tilaisuudessa käsiteltiin

kynnyksettömiä perhetyön palveluita, joita ovat lapsiperheiden kotipalvelu ja varhaisen tuen perhetyö.

Lopuksi keskusteltiin perhekeskuksessa tehtävästä yhteistyöstä. Varhaiskasvatuksen työntekijät pitivät jalkautumisinfotilaisuutta tärkeänä ja kokivat, että sen myötä palvelut tulevat tutuksi ja tietoisuus perhekeskustoiminnasta ja kentän laajuudesta lisääntyy varhaiskasvatuksen työntekijöillä. Varhaiskasvattajien kokemusten mukaan yhteistyökeskustelut, joihin osallistuu esimerkiksi perhe, varhaiskasvatuksen ammattilainen ja perhetyöntekijä, ovat olleet toimivia. Varhaiskasvatuksen jalkautumisinfot palvelivat oppimisen tukena myös opinnäytetyöntekijää ja antoivat olennaista taustatietoa perhekeskuksessa tehtävästä yhteistyöstä.

7.2 Toimivat asiat perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä

Ryhmäkeskustelijoilta tiedusteltiin ensimmäisenä toimivia asioita perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä eli mitkä tekijät mahdollistavat hyvän yhteistyön perhekeskustoimijoiden välillä. Aineiston analysoinnin myötä yläkategorioiksi muodostuivat: Työntekijän asiantuntijuus ja osaaminen, taloudellisuus ja resurssien hyödyntäminen, toiminnan koordinointi ja yhteistyökulttuuri, organisaation luovuus ja jatkuva kehittäminen sekä asiakaslähtöinen palvelu (taulukko 1).

Taulukko 1. Toimivat asiat.

Toimivat asiat perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä				
Työntekijän asiantuntijuus ja osaaminen	Taloudellisuus ja resurssien hyödyntäminen	Toiminnan koordinointi ja yhteistyökulttuuri	Organisaation luovuus ja jatkuva kehittäminen	Asiakaslähtöinen palvelu
Ammattitaito	Asiakkaiden auttaminen kevyemmällä toimilla	Työ selkeästi johdettua	Kehittämismyönteisyys	Asiakkaan arvostus
Rohkeus puuttua asioihin	Taloudellinen näkökulma	Tiimin toiminnan koordinoiminen	Ideointia toisilta	Keskustelutaidot
Asenne ja aito halu työn tekemiseen		Erilaisten toimijoiden tasavertainen tärkeys		Kohtaamisen tärkeys
Toisen osaamisen arvostus				Positiivisuus ja myönteinen ilmapiiri
				Tilojen käytännöllisyys

Työntekijän asiantuntijuus ja osaaminen. Keskustelussa osallistujat olivat yhtä mieltä siitä, että työntekijän ammattitaidolla, asenteella ja innokkuudella tehdä työtä, on vaikuttava merkitys yhteistyön aloittamiseen ja luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luomiseen.

”Perhekeskuksen toimivista asioista on se, että kaikki on omalla ammattitaidollaan mukana yhteistyössä ja sitten pitää olla aito halu tehdä työtä.”

Yhteistyön yhtenä etuna nähtiin se, että voidaan rohkeasti puuttua asioihin, joihin koetaan tarvitsevan muutosta. Toisen työntekijän osaamisen arvostus ja ideointi mahdollistuu moniammatillisessa yhteistyössä. Voidaan ottaa toisilta ideoita omaan työhön tai vastaavasti antaa toimivia ideoita omasta työstä toisille.

”Rohkeus puuttua asioihin, mitkä on meneillään, arvostetaan toistemme osaamista ja tiedetään, että voidaan ideoida toisiltamme.”

Taloudellisuus ja resurssien hyödyntäminen. Keskustelussa tuotiin esiin perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön taloudellinen näkökulma. Sen mukaisesti perheitä voidaan auttaa tehokkaalla yhteistyöllä kevyemmin toimin ennen kuin tarvitaan raskaampia ja kalliimpia toimia.

Toiminnan koordinointi ja yhteistyökulttuuri. Perhekeskuskoordinaattoreiden työ nähtiin merkityksellisenä varhaiskasvatuksessa. Tieto on ollut käytännöllistä ja tarpeellista sekä työ selkeästi johdettua. Keskustelua esiintyi siitä, kuka koordinoi moniammatillisen tiimin toimintaa ja miten saada perhekeskustoimintaa tehokkaasti informoitua. Tärkeänä pidettiin myös toimivan yhteistyökulttuurin luomista, mikä mahdollistuu ihmisten oman asenteen ja ammattitaidon myötä.

”On ollut tosi hyvä, kun asioitten pohjustus ja työ on ollut selkeästi johdettua.”

”Kyllähän tässä kokonaisuudessa on ihmiset, asenne ja työn tekemisen meininki.”

Organisaation luovuus ja jatkuva kehittäminen. Yhtenä tärkeänä tekijänä pidettiin myönteistä ilmapiiriä ja jatkuvaa kehittämistä. Toiveena on, että tuloksellisen työn myötä perhekeskuksen palveluja käytetään ja ne ovat jatkossa rutiininomaisesti osa perheiden arkea.

”Kaikkein tärkein on myönteinen ilmapiiri tehdä ja kehittää kaikkea.”

”Toive siitä, että perheet löytää perhekeskukset ja siellä on todella paljon väkeä käyttämässä palveluita, että siitä tulee normi juttu.”

Asiakaslähtöinen palvelu. Keskustelussa korostettiin asiakkaiden eli perheiden merkitystä perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä. Asiakkaiden oikeanlaisella kohtaamisella koettiin olevan vaikutusta perheiden auttamiseen ja ohjaamiseen tarvittavien palveluiden piiriin. Lisäksi asiakaslähtöisyyteen liittyy olennaisesti käytännölliset ja viihtyisät tilat ja niihin panostamiseen tulisi kiinnittää huomiota.

”Inhimillinen näkökulma; me ammattilaiset arvostetaan toinen toistamme, mutta meidän pitäisi aina arvostaa asiakasta ja perhettä ja mennä sinne perheen tasolle.”

”Kuka jään murtaa, millä kohtaamisella se tulee, niin se voi tulla vaikka missä näissä meidän verkoston paikoissa.”

”Tällä alueella on monin paikoin satsattu tiloihin – tiloillakin on merkitystä siihen, että asiat tapahtuu. Se on todella toimiva asia ja siihen pitää kiinnittää huomiota.”

7.3 Viestintäkeinot perhekeskuskokonaisuudesta

Seuraavaksi tiedusteltiin haastateltavien näkökulmia siihen, millä keinoin tietoa perhekeskuskokonaisuudesta olisi hyvä jalkauttaa varhaiskasvatusyksiköihin sekä mitkä tiedonvälityskanavat ovat heidän mielestään käytetyimpiä ja toimivimpia. Yläkategorioiksi muodostuivat monikanavainen tiedottaminen ja audiovisuaalinen viestintä, toimintatavat työyhteisöissä sekä asiakkaiden myönteiset onnistumisen kokemukset (taulukko 2).

Taulukko 2. Viestintäkeinot.

Viestintäkeinot perhekeskuskokonaisuudesta		
Monikanavainen tiedottaminen ja audiovisuaalinen viestintä	Toimintatavat työyhteisöissä	Asiakkaiden myönteiset onnistumisen kokemukset
Suosituimmat nykyajan sosiaaliset mediat	Yhteistyötä tiedon eteenpäinviemiseen	Asiakasperheiden onnistumisen kokemukset
Erilaiset viestintäkeinot; esitteet, julisteet, videot	Osallistava kehittäminen	Aito ja turvallinen kohtaaminen
	Työntekijöiden roolin merkitys	Perheen myönteinen kokemus
	Perhekeskusinfo osana perehdytyskansiota	

Monikanavainen tiedottaminen ja audiovisuaalinen viestintä. Keskustelussa onnistuneen viestinnän nähtiin olevan yhteydessä monikanavaisen ja audiovisuaaliseen tiedottamiseen. Esimerkiksi tietoisku tyyliset esitteet, videot tai julisteet, joita markkinoidaan julkisissa paikoissa, kuten linja-autoissa tai junissa, vaikuttavat perhekeskustoiminnan tunnettuuteen. Viestinnässä tulisi hyödyntää suosituimpia sosiaalisen median kanavia, jotka tavoittavat parhaiten asiakaskohderyhmän.

Toimintatavat työyhteisöissä. Haastateltavat kokivat jopa tärkeimmäksi tekijäksi perhekeskustoiminnan tunnettuudessa sen, että henkilöstö otetaan alusta asti kehittämiseen mukaan ja tehdään aktiivista yhteistyötä tehokkaan viestinnän mahdollistamiseksi. Toivottiin, että perhekeskustoiminnan tunnettuuden edistäminen on kohdennettu niin varhaiskasvatuksen opettajille kuin hoitajillekin, ei ainoastaan esimiestyöntekijöille.

”Kyllähän tämä vaatii sitä, että lähdetään varhaiskasvatusyksiköissä perustelemaan työntekijöille, että miten juuri sinäkin sun omassa työssäsi olet osa tätä perhekeskusta. Silloinhan siitä tulee yhteinen toimintatapa ja meidän yhteinen perhekeskus.”

”Mitä yhteistyö voi olla parhaimmillaan ja mitä suunnitellut tiimimalli koulutukset ja muut pitää sisällään, niin siihen pitää ehdottomasti ottaa kehittämiseen mukaan lastentarhanopettajia ja hoitajia sieltä arjen käytännöistä.”

Varhaiskasvatuksessa esiintyy ajoittain vaihtuvuutta työntekijöissä ja sijaistarve on usein säännöllistä. Siitä syystä haastateltavat kokivat, että työyhteisöissä tulee olla selkeät toimintamallit henkilöstön perehdyttämiseen siten, että sijaisilla on myös tietoa perhekeskustoiminnasta. Esimerkiksi hyödynnetään perhekeskusesitteitä päiväkotien info-tiluille tai osaksi henkilöstön perehdytyskansiota. Tässä yhteistyön merkitys korostuu eli mitä ja miten tietoa halutaan viedä eteenpäin perheille.

”Henkilöstön perehdyttämisen kokonaisuudesta pieni osa täytyisi sisältää tietoa perhekeskuskokonaisuudesta. Kaikilla olisi tieto ja kyllähän tiedon pitää olla jatkuvaa.”

Asiakkaiden myönteiset onnistumisen kokemukset. Erilaiset tunnettuutta edistävät keinot ovat haastateltavien mukaisesti niitä, joilla perhekeskustoiminta tehdään näkyväksi ja siitä tulee tavallista arkea perheille. Vastaajien mukaan perheet ovat parhaita viestin viejiä toisilleen. Onnistumisen kokemukset tulisi tehdä näkyväksi, millä voi olla vaikuttavia tekijöitä tunnettuuteen ja perheiden halukkuuteen hakeutua palveluiden pariin.

”Ihminen kokee onnistumista työssään siinä, kun on saanut auttaa toisia, niin sehän leviää, että tuli tällainen onnistumisen kokemus, että mun asiakasperheellä lähti hommat selviämään.”

”Perheet tulisi ottaa mukaan, he, joilla on hyvä tunne, välitty. He olisivat niitä esimerkinomaisia, joista tulee jonkinlainen tarina ja tarinat aina kiinnostaa ihmisiä enemmän kuin se, että on jokin kaavio tai kuva.”

Ulkopiiriläisten havainnot perhekeskuksessa tehtävään yhteistyöhön voisi tiivistää näin: *”Kiteytin teidän keskustelunne yhteen lauseeseen, mikä tuli teidän kaikkien puheessa esiin - ihminen. Perhekeskus on ihmisten vuorovaikutteista toimintaa ihmisille. Siinä keskustelu pyöri kaiken aikaa; ihmisissä, kohtaamisissa, vuorovaikutuksessa ja kuinka se tulee tutuksi, turvalliseksi ja arkiseksi.”*

7.4 Perhekeskuksen tunnettuuden kehittäminen viestimällä

Keskustelussa käsiteltiin keinoja, joiden avulla voidaan parantaa perhekeskuskokonaisuuden tunnettuutta viestimällä. Yläkategorioita aiheesta muodostui kaksi: perehdytys varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja asiakaille sekä perhekeskuksen monialainen markkinointi (taulukko 3).

Taulukko 3. Kehittäminen viestinnän avulla.

Perhekeskuksen tunnettuuden kehittäminen viestimällä	
Perehdytys varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja asiakkaille	Perhekeskuksen monialainen markkinointi
Perehdytys työntekijöille ja perheille	Digitaaliset kanavat tehokkaimpia viestintäkeinoja
Perhekeskuksen jalkautumisinfot koettu merkityksellisinä	Chat-keskustelut madaltaa kynnystä avun hakemiseen
Varhaiskasvatuskeskustelut vanhempien kanssa	Lyhyet ja ytimekkäät tietoiskut perhekeskustoiminnasta
	Visuaalinen viestintä
	Perhekeskusesite vanhemmille jaettavaksi

Perehdytys varhaiskasvatuksen henkilöstölle ja asiakkaille. Keskustelussa nousi esiin perehdytyksen tärkeys sekä henkilöstölle että asiakkaille. Ensin varmistutaan siitä, että henkilöstö on riittävästi tietoinen perhekeskustoiminnasta, mikä vastaavasti vaikuttaa tietoiseen avun ja palveluiden tarjoamiseen perheille. Ehdotettiin perehdytystä osaksi vanhempainiltoihin, joissa olisi perhekeskuskoordinaattoreiden info toiminnasta.

”Lähtökohta on siinä, että minä ymmärrän varhaiskasvatuksen työntekijänä olevani osa perhekeskusta ja tärkeä palikka siitä kokonaisuudesta.”

”On tietyt asiat, vaikka vasusta, mihin perehdytetään aina, kun tulee uusia työntekijöitä, niin miksei tämä voisi olla jokavuotinen perehdytyksen aihe, koska me saavutetaan niin paljon perheitä.”

Perhekeskuksen jalkautumisinfot varhaiskasvatusyksiköihin on koettu merkityksellisinä ja tehokkaina viedä tietoa henkilökunnalle. Vanhemmille vietävän tiedon voisi toteuttaa osana jokavuotisia lasten varhaiskasvatuskeskusteluja.

”Kun jollakin toiminnalla on kasvot, viestinnän tai jalkautumisen kautta, tulee se lähemmäksi ja saavutettavammaksi ja sinne on turvallisempi ottaa yhteyttä, mennä ja kohdata ihmisiä.”

Perhekeskuksen monialainen markkinointi. Keskustelijat nostivat esiin nykyajan tehokkaimpina viestintäkeinoina digitaaliset kanavat. Erilaiset mahdollisuudet tiedon saavutettavuuteen, kuten chat-keskustelut, voivat madaltaa perheiden kynnystä avun hakemiseen. Viestinnässä tulisi kiinnittää huomiota visualisuuteen ja ytimekkäisiin tietoiskuihin perhekeskustoiminnasta. Lisäksi toivottiin perhekeskusesitteitä vanhemmille jaettavaksi.

”Kyllä flajereita ja sen tyyppisiä tarvitaan. Jos päiväkotia mieltii, niin tieto saataville oviin tai ilmoitustauluun näkyville. Siinä on oltava joku, joka kiinnittää huomion, ei voi vaan olla tekstiä.”

7.5 Perhekeskustoimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen

Viimeisen teeman avulla keskustelijat miettivät tekijöitä perhekeskustoimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseen erityisesti kehittämisfoorumitilaisuuden myötä muodostuneista aiheista. Yläkategorioita rakentui kolme: tehokas ja monikanavainen viestintä, perhekeskustoiminnan markkinointi digitaalisin viestintäkeinoin sekä työyhteisön vaikuttavat tekijät moniammatillisessa yhteistyössä (taulukko 4).

Taulukko 4. Yhteistyön kehittäminen.

Perhekeskustoimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen		
Tehokas ja monikanavainen viestintä	Perhekeskus-toiminnan markkinointi digitaalisin viestintäkeinoin	Työyhteisön vaikuttavat tekijät moniammatillisessa yhteistyössä
Viestintä tärkeä osa ammattia	Avaruuden yhteinen vanhempainilta	Perhekeskustiimi varhaiskasvatus-opettajien kesken
Viestinnän monikanavaisuus tehokkainta	Perhekeskuksen videon hyödyntäminen ammattilaisille ja asiakkaille	Esihenkilön kouluttautuneisuus
Viestinnän arviointi	Näkyvyyttä maskotin tai musiikkikappaleen avulla	Yhteisiä Teams-tapaamisia Isonkyrön ja Seinäjoen varhaiskasvatushenkilöstölle
	Kehittämisessä hyödynnetään valmiin somemarkkina-uran luonutta henkilöä	Henkilökunnalla mahdollisuus suorittaa perhekeskusajokortti työajalla

Tehokas ja monikanavainen viestintä. Keskustelussa korostui näkemys, miten viestintä on tärkeä osa ammattia. Viestinnän tulee olla sujuvaa, tehokasta ja monikanavaista. Työyhteisöissä viestinnän arvioinnin tulisi olla myös säännöllistä ja toimintaa kehittävää. Digitaalisissa kanavissa voidaan hyödyntää valmiita kysymyksiä viestinnän arvioinnissa, kuten ”oliko tästä sinulle hyötyä” – kyselylinkin kautta.

”Tekee henkilöstölle kyselyn. Miten olet käyttänyt työssäsi viestintää. Jokainen yksikkö käy läpi, miten viestintä on toiminut, esimerkkejä nostetaan esiin ja keskustellaan niistä.”

Perhekeskustoiminnan markkinointi digitaalisin viestintäkeinoin. Markkinointia voisi tehostaa digitaalisesti järjestämällä esimerkiksi koko alueen yhteisen vanhempainillan. Perhekeskustoiminnasta tehdään parhaillaan videot sekä ammattilaisille että perheille. Videoita voi hyödyn-

tää alustuksena monissa tilanteissa, kuten vanhempainilloissa. Perhekeskustoiminnan näkyvyyttä voisi lisätä esimerkiksi maskotin tai musiikkikappaleen avulla, joita käytettäisiin kaikissa tapahtumissa.

”Seinäjoki voisi järjestää avaruuden suurimman vanhempainillan. Se olisi yhteneväiseen aikaan Teamsin kautta ja siellä olisi asiantuntija puhumassa perhekeskuksesta. Sen kuulee henkilöstö, sen kuulee huoltajat.”

Keskustelijat ovat havainnoineet, että digitaalisuus on tärkeä ja saavutettava kanava asioiden viestintään perheille. Sen hyödyntämiseen kehittämisfoorumitilaisuudessa ideoitiin seuraavanlainen markkinointikeino:

”Meillä on Youtube-tähtiä ja somevaikuttajia, joilla on kymmeniätuhansia seuraajia. Sinne tällainen esimerkinomainen tilanne, että heille on sattunut jonkinlainen ongelma, kuten lapsi ei ole kuukauteen nukkunut kunnolla. Kerrotaan, miten tällaisella perhekeskuskokonaisuudella sai tähän apua ja perheen voimavarat palautuivat. Tämä tunne välittyy ihmisille. Markkinoinnin hyötyä tässä voidaan arvioida klikkausten määrällä. Miksi keksiä pyörä uudestaan, kun meillä on tällaisia vaikuttajia täällä, jotka saa ihan valtavia määriä seuraajia itselleen, kun he ovat vain luoneet jo uransa.”

Työyhteisön vaikuttavat tekijät moniammatillisessa yhteistyössä. Keskustelussa tuotiin esiin ajatusta yhteisistä kehittämiseen liittyvistä tapaamisista. Esihenkilöllä nähtiin olevan tärkeä osallisuus perhekeskustoiminnassa ja informaation eteenpäin viejinä.

”Voisiko joskus ottaa Isokyrö – Seinäjoki välinen yhteinen Teams. Siihen suunnitellut ideat ja systeemit. Tai esimiesten yhteinen.”

”Nostaisin tämän asian esihenkilö ymmärrykseen. Esihenkilön pitää tuoda sitä esille, olla mukana, tietää mitä perhekeskus on ja nostaa esille, mitä kautta lähdetään sitä miettimään. Mikäli esihenkilö ei tee niin, ei voida olettaa, että asia toimii.”

Yleisesti tietoisuus perhekeskustoiminnasta nähtiin jäävän esimiestasolle ja muutoksen aikaansaamiseksi tulisikin lisätä tietoutta henkilökunnalle. Varhaiskasvatuksen opettajat, jotka ovat päävastuussa oman ryhmänsä toiminnasta, voisivat kokoontua keskenään, jolloin tietoisuutta saataisiin laajennettua. Lisäksi esimiehet voisivat mahdollistaa henkilökunnan suorittamaan netissä täytettävän perhekeskuksen ajokortin työajallaan.

”Voisi olla opettajien peketiimi, siitä näkökulmasta, mitä tällä alueella voitaisiin yhdessä tehdä ja esimerkin kautta, mitä se tarkoittaa. Perhe paikanpäällä mukana kertomassa ja tuomassa konkreettiseksi tätä vaikeaa sanaa.”

”Henkilöstölle mahdollisuus perehtyä perhekeskuksen toimintaan suorittamalla ajokortin työajalla.”

8 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimustulosten johtopäätöksiä ja niiden vertaamista aiempiin tutkimuksiin. Lisäksi esitetään tutkijan ajatuksia kehittämisehdotuksista ja jatkotutkimusaiheista.

8.1 Johtopäätökset ja tutkimustulosten hyödyntäminen

Tutkimusaineisto tuotti monimenetelmällisyyden avulla kattavaa tietoa Seinäjoen perhekeskuksessa tehtävästä yhteistyöstä ja sen kehittämisen tarpeista. Tavoitteena olikin tuottaa tietoa tutkittavien näkemyksistä perhekeskustoiminnan kehittämisessä ja siten edesauttaa perhekeskuksessa tehtävää yhteistyötä ja sen tunnettuutta. Laajempaa näkökulmaa tutkimukseen saatiin tutkittaessa ensin moniammatillisen yhteistyön kehittämistä ja sen jälkeen kohdentaen huomiota varhaiskasvatuksen näkökulmaan. Kiinnostus varhaiskasvatukseen johtui yhtäältä tutkijan omasta työhistoriasta, mutta myös lapsiperheiden laajimmasta tavoitettavuudesta varhaiskasvatusyksiköiden kautta.

Perhekeskustiimin aineistosta havaittiin, että moniammatillisen yhteistyön toteutuminen omassa työssä nähtiin 53 % vastaajista kohtalaisena ja 36 % pääosin toimivana. Voidaan päätellä, että yhteistyö on suurelta osin vähintään kohtalaista, mutta vaatii kehittämistä toimivuuden tehostamiseksi. Moniammatillisen yhteistyön kehittämisen tekijöiksi nousi esiin hyvinvointialueen palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus, yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus, tehokas viestintä sekä asiakaslähtöisyys. Vierulan ja muiden (2019, s. 294–299) tutkimusaineiston tuloksista havaittiin palveluihin ja toisten työhön liittyvän tiedon puutteet, ajankäyttö yhteistyöhön ja moniammatilliseen otteeseen orientoitumisen erot. Tutkimus tukee siten Vierulan ja muiden tuloksia, joissa korostui yhtäläiset kehittämisen tekijät. Lisäksi moniammatillisuuden yhdeksi kehittämisen kohteeksi nähtiin osaamisen vahvistaminen perus- ja täydennyskoulutuksen keinoin.

Tässä tutkimuksessa koulutustoiveita kysyttäessä, miltei puolet vastaajista toivoivat moniammatillisen yhteistyön tukemista ja vahvistamista tapaamisten ja erilaisten toimintamallien kehittämisen avulla. Vastaa- jien koulutustoiveista voidaan päätellä, että ne ovat yhteneväiset kuin kokemukset moniammatillisen yhteistyön kehittämisestä. Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä on tutkimuksissa ja kirjallisuuskatsauksissa myös nostettu esiin koulutuksen tärkeyttä, erityisesti johtamisosaamiseen liittyen.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset liittyvät varhaiskasvatuksen näkökulmaan; miten varhaiskasvatusjohtajat arvioivat perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön nykytilaa, sen mahdollisia kehittämistarpeita ja millaisia mahdollisuuksia viestinnän keinoin on parantaa perhekeskuskokonaisuuden tunnettuutta. Tutkimuskysymykset ovat kulkeneet opinnäytetyöprosessissa tiiviisti mukana ja toimineet ohjaavana tekijänä, mihin suuntaan tutkimuksen toivotaan etenevän. Aineistosta esiin nousseiden tekijöiden myötä voidaan päätellä, että tutkimuskysymyksiin pystyttiin vastaamaan kattavin tiedoin.

Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuudesta nousi esiin neljän teeman mukaisesti tärkeimmät tekijät. Perhekeskustoiminnan toimivat asiat koostuvat keskustelijoiden mukaan työntekijän asiantuntijuudesta ja osaamisesta, taloudellisuudesta ja resurssien hyödyntämisestä, toiminnan koordinoinnista ja yhteistyökulttuurista, organisaation luovuudesta ja jatkuvasta kehittämisestä sekä asiakaslähtöisestä palvelusta. Bullingin ja Bergin (2018, s.1–12) tutkimustulokset tukevat tämän opinnäytetyön tuloksia, sillä niissä korostettiin myös toimivia johtamisraken- teita, palvelujen koordinoimista ja asiakaslähtöisyyden tukemista.

Ryhmäkeskustelussa yhteistyön kehittämisen tekijöinä nähtiin tehokas ja monikanavainen viestintä, toiminnan markkinointi digitaalisin viestintäkeinoin sekä työyhteisön vaikuttavat tekijät moniammatillisessa yhteistyössä. Illi-Lampion (2020) tekemässä Yamk-opinnäytetyössä kuva-

taan perhekeskuksen kehittämistä viestinnän keinoin. Tulosten tarkastelussa korostui viestinnän tärkeä rooli asenne- ja kulttuurimuutoksen aikaansaamiseksi, dialogisuuden merkitys sekä tiedon jakaminen työntekijöille. Viestinnän edistäminen koettiin omalla toimialueella olevan esimies- ja johtamistyön tehtävä. Tässä opinnäytetyössä tärkeimmiksi viestintäkeinoiksi valikoitui monikanavainen tiedottaminen ja audiovisuaalinen viestintä, toimintatavat työyhteisöissä sekä asiakkaiden myönteiset onnistumisen kokemukset. Tutkimustulokset tukevat Illi-Lampion tuloksia, sillä myös tässä opinnäytetyössä korostui varhaiskasvatusjohtajien mukaan esimiehen rooli ja työntekijöiden perehdytys. Lisäksi kehittämisen tekijöinä nähtiin perehdytys asiakkaille ja perhekeskuksen monialainen markkinointi.

Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuudessa perhekeskustoimintaa visioitiin niin, että tulevaisuudessa perhekeskustoiminnan tärkeimpänä laatutekijänä nähtiin asiakaskeskeisyys. Muita tekijöitä ovat helposti lähestyttävä perhekeskus, perhekeskuskoordinaation säilyminen, vakiintunut henkilökunta, luottamuksellinen suhde asiakkaisiin ja aktiivinen perhekeskustoiminta. Asiakaskeskeisyyttä tukee myös perhekeskustiimistä esiin nousseet ajatukset, joiden mukaan moniammatillisen yhteistyön toiminnan keskiössä on perheet ja perheiden hyvinvointi.

THL:n luomat kansalliset linjaukset ovat yhteneväiset tutkimuksesta esiin nousseiden tekijöiden kanssa. Kansallisia linjauksia ovat muun muassa toimintakulttuurin uudistaminen lapsi- ja perhelähtöiseksi, lapsiperheiden osallisuuden vahvistaminen, asiakaslähtöisten toimintamallien ja -menetelmien käyttöönotto, perhekeskuksen tehtävien selkiyttäminen ja verkostoimalla tarvittavat lapsiperheiden palvelut ja toiminnot toimivaksi kokonaisuudeksi. (Perhekeskus, 2024, s.8–9.)

Tarkoituksena on varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumin ryhmäkeskustelijoiden mukaan kohdentaa huomio kohtaamisiin ja vuorovaikutukseen sekä tuoda esiin ne keinot, joilla perhekeskustoiminta tulee tutuksi, turvallisiksi ja osaksi perheiden arkea. Palvelun ja avun saavutettavuus

oikeaan aikaan ja riittävien resurssien avulla mahdollistaa haasteisiin puuttumisen silloin, kun ne ovat vielä vähäisiä. Tällä on myös ennalta-ehkäisevä näkökulma sekä inhimillisesti että taloudellisesti. Pitkänen ja Ranta ovat tutkimuksessaan (2024) nostaneet myös esiin moniammatillisen yhteistyön ja perhekeskuksen toimintamallin kehittämistä ja markkinoimista kansallisesti.

Tämän opinnäytetyön tutkimustuloksista on koostettu kehittämistyön suositukset perhekeskustoimintamallin kehittämiseen:

- *Koordinaation säilyminen*
Perhekeskuskoordinaattoreiden työ moniammatillisen yhteistyön koordinoijana nähtiin tärkeänä ja selkeästi johdettuna. Koordinaation toivotaan säilyvän jatkossakin.
- *Hyvinvointialueen palveluiden ja toimijoiden tunnettavuus*
Tulisi kiinnittää huomiota työntekijöiden toimenkuvien selkeyttämiseen ja tiedottamiseen, aikaresurssit yhteistyön tekemiseen ja henkilöstön vaihtuvuuden vaikutuksiin.
- *Yhteiset toimintamallit ja sitoutuneisuus*
Yhteisiin toimintamalleihin sisältyvät koordinointi, ammattilaisten asenteet yhteistyöhön, kirjaamisen käytännöt ja aikataulujen yhteensovittaminen. Tavoitteena minimoida päällekkäisen työn tekeminen.
- *Työntekijöiden asiantuntijuus ja osaaminen*
Ammattitaidolla ja asiantuntijuudella koettiin olevan merkitystä asiakaslähtöisyyteen ja mielekkääseen työn tekemiseen. Kehittävänä tekijöinä nousi esiin johtohenkilöstön tuki ja koulutukset henkilöstölle.

- *Asiakslähtöinen palvelu*

Asiakslähtöiseen palveluun vaikuttavat asiakkaan arvostus, työntekijän vuorovaikutustaidot, positiivisuus ja myönteisen ilmapiirin luominen. Oikeanlainen asiakkaiden kohtaaminen nähdään vaikuttavana tekijänä asiakkaiden ohjaamisessa ja sitoutumisessa tarvittavien palveluiden piiriin.

- *Tehokas ja monikanavainen viestintä*

Viestintä on tärkeä osa ammattia ja monikanavaisuus on tehokainta. Organisaatioissa viestinnän arvioinnin tulee olla säännöllistä ja toimintaa kehittävää. Kattava perehdytys ammattilaisille.

- *Perhekeskuksen monialainen markkinointi*

Markkinointiehdotuksina nousi esiin digitaalisten kanavien hyödyntäminen, chat-keskustelut, perhekeskusesite asiakkaille, lyhyet ja ytimekkäät tietoiskut, Seinäjoen yhteinen vanhempainilta, perhekeskusvideo ammattilaisille ja asiakkaille, näkyvyyttä maskotin tai musiikkikappaleen avulla sekä kehittämisessä hyödynnettävää valmiin somemarkkina-uran luonutta henkilöä.

Hastrupin (2021) mukaan lasten, nuorten ja perheiden palvelut yhteen sovittavan perhekeskuksen toiminnan vakiinnuttaminen on monivuotinen prosessi. Tätä ajatusta tukee myös Vierulan, Pösön ja Paavilaisen (2019) tutkimus, jossa nousi esiin yhteistyöhön liittyviä haasteita siitä huolimatta, että moniammatillista yhteistyötä oli toteutettu kunnassa jo pitkään. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoen perhekeskuksessa on tehokkaasti kehitetty monialaista yhteistyötä muun muassa rakentamalla yhteensovittava johtamisjärjestelmä, monialainen työskentelymalli ja koulutuskokonaisuus, vahvistamalla varhaista tukea sekä tiedottamalla toiminnasta monikanavaisesti. Ansiokkaasta työstä lasten ja nuorten hyväksi myönnettiin keväällä 2025 #TulevaisuudenSuojelijat – tunnustus. TulevaisuudenSuojelijat – kampanjan tavoitteena on kan-

nustaa yksilöitä ja yhteisöjä tekemään tekoja lasten ja nuorten tulevaisuuden hyväksi. Nämä tavoitteet heijastuivat myös tämän tutkimuksen tuloksissa.

8.2 Jatkotutkimusaiheet

Perhekeskustoiminnan juurrutuksen jälkeen, olisi mielenkiintoista tehdä tutkimusta, miten opinnäytetyön tutkimustuloksista esiin nousseet tekijät ovat toimineet. Nähdäänkö suurimmalla osalla vastaajista monialaisen yhteistyön toteutuminen omassa työssä edelleen kohtalaisena vai koetaanko yhteistyö toimivaksi tai erinomaiseksi. Prosentuaalisesti olisi helppo vertailla saatuja tutkimustuloksia.

Varhaiskasvatuksen osallistujamäärä tässä tutkimuksessa on melko vähäinen. Olisi mielenkiintoista nähdä, vaikuttaisiko suurempi osallistujamäärä tutkimustulosten laajuuteen. Lisäksi voisi tehdä tutkimusta vertailemalla kahden hyvinvointialueen tuloksia keskenään, nouseeko tutkimustuloksista eroja tai yhtäläisyyksiä ja mitä mahdollisia vaikuttavia tekijöitä niiden taustalla olisi.

Ruotsissa tehdyn tutkivan kirjallisuuskatsauksen mukaisesti lasten osallistumisesta ja kokemuksista sekä perhekeskustyön vaikutuksesta lasten terveyteen on puutteita (Folkhälsomyndigheten, 2021). Tämä olisi myös mielenkiintoinen näkökulma tutkimusaiheeksi, jolloin tutkittaisiin perheiden ja erityisesti lasten näkemyksiä moniammatillisen yhteistyön toimivuudesta ja mahdollisista kehittämistekijöistä.

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus.
- Alatalo, M. & Miettunen, N. & Liukko, E. & Kettunen, N. & Normia-Ahlsten, L. (2019). *Porrasteisuus lapsiperheiden sosiaalipalveluissa – näkökulmia sosiaalihuoltolain toimeenpanoon ja palveluiden järjestämiseen*. Työpaperi 39/2019. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139080/URN_ISBN_978-952-302-797-8.pdf
- Bronstein, L. (2003). *A Model for Interdisciplinary Collaboration*. Noudettu 20.3.2025 osoitteesta <https://psychrights.org/research/digest/CriticalThinkRxCites/bronstein.pdf>
- Bulling, I.S. & Berg, B. (2018). *“It`s our children!” Exploring intersectorial collaboration in family centres*. Child & Family Social Work 23(4). Noudettu 8.4.2025 osoitteesta <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/bitstream/handle/11250/2575715/Bulling.pdf?sequence=6&isAllowed=y>
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. (2022) *Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen*. Hoitotiede, 34(4), 215–225. Noudettu 15.3.2025 osoitteesta <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987/78028>
- Eronen, A. & Londen, P. (2022). SOSTE – Suomen sosiaali- ja terveysry. Sosiaalibarometri 2022 erityiskatsaus. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Noudettu 28.10.2024 osoitteesta <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2022/05/Sosiaalibarometri-2022-SOSTE-julkaisu-12-05-2022.pdf>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2015). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (11.painos). Vastapaino.
- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. (n.d). *Perhekeskukset*. Noudettu 10.9.2024 osoitteesta <https://www.hyvaep.fi/toimipiste/seinajoen-perhekeskus/>

- Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue. (2023). *Laatua Lakeuksien lapsille ja nuorille: Etelä-Pohjanmaan maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022–2025*. Noudettu 7.4.2025 osoitteesta <https://www.hyvaep.fi/uploads/2023/03/laatua-lakeuksien-lapsille-ja-nuorille-hyvinvointisuunnitelma-1.pdf>
- Folkhälsomyndigheten. (2021). *Familjecentralers betydelse för familjers hälsa och välmående*. Rapportnummer: 21059. Noudettu 8.4.2025 osoitteesta <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/f/familjecentralers-betydelse-for-familjers-halsa-och-valmaende/?pub=130812>
- Hastrup, A. (toim.). (2019). *Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma-kärkihankkeeseen liittyvät tehtävät: Toteuttamissopimuksen lopputuotteen arviointi*. Työpaperi 44/2019. Terveystieteiden tutkimuskeskus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-451-6>
- Hastrup, A. & Pelkonen, M. & Varonen, P. (2021). *THL - Perhekeskustoiminnan ABC*. Noudettu 15.9.2024 osoitteesta [https://thl.fi/documents/155392151/190323743/Perhekeskustoiminnan+ABC+THL+\(1\).pdf/23a2ac10-13e8-e97a-e0ce-0f8c23402ebc/Perhekeskustoiminnan+ABC+THL+\(1\).pdf?t=1633520925251](https://thl.fi/documents/155392151/190323743/Perhekeskustoiminnan+ABC+THL+(1).pdf/23a2ac10-13e8-e97a-e0ce-0f8c23402ebc/Perhekeskustoiminnan+ABC+THL+(1).pdf?t=1633520925251)
- Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. (15. uudistettu painos). Kariston Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu – teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Yliopistopaino.
- Horowitz, M., Nieminen, H. & työryhmä. (2019). *Viestintä kuuluu kaikille – Kansalaisten viestinnälliset oikeudet ja mahdollisuudet Suomessa*. Gaudeamus.
- Hujala, E. & Heikka, J. & Halttunen, L. (2017). *Johtajuus varhaiskasvatuksessa*. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. (4. uudistettu painos). PS-kustannus.
- Illi-Lampio, M. (2020). *Viestintä perhekeskuskehittämisen tukena*. [ylempi AMK-opinnäytetyö, LAUREA]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020091720527>

- Isonkyrön kunta. (2024). *Isonkyrön varhaiskasvatussuunnitelma*. Noudettu 10.11.2024 osoitteesta <https://isokyro.fi/tiedostopankki/3393/ISONKYRoN-VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA.pdf>
- Juholin, E. & Rydenfelt, H. (2016). *Hyvä viestintä – parempi viestintäkulttuuri*. Teoksessa Juholin, E. (toim.). *Eettinen viestintä*. ProCom – Viestinnän ammattilaiset ry. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/8f083314-7ffd-4014-a6a7-60d2342d06c8/content>
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. (2024). *Etnografinen havainnointiaineisto*. Tietoarkisto. Noudettu 28.8.2024 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/etnografinen-havainnointiaineisto/>
- Karvi – kansallinen koulutuksen arviointikeskus. (2023). *Päiväkodin johtajan työ: Johtamiskokonaisuudet, varajohtamisen rakenteet ja johtajan työhön kohdistuvat odotukset*. Julkaisut 29:2023. https://urn.fi/urn:nbn:fi:oerfi-202212_00025957_6
- Keränen, K. (2020). *Mitä on yhteiskehittäminen? Yhteiskehittämisen periaatteet*. PamuRobo-Hanke. Noudettu 27.9.2024 osoitteesta https://video.laurea.fi/media/Mit%C3%A4+on+yhteiskehitt%C3%A4minenF/0_srkfxa1a
- Laatikainen, T. (2019). *Sektoreiden välinen yhteistyö, monialaisuus ja moniammatillisuus terveyden edistämisessä*. Teoksessa A-M. Pietilä & A. Terkamo-Moisio (toim.), *Näkökulmia terveyteen ja sen edistämiseen* (s.65–72). University of Eastern Finland. General Series No.26. Noudettu 1.4.2025 osoitteesta <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/4d253dbb-85d0-40e5-ae0b-dda86d64e912/content>
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. (612/2021). Finlex. Noudettu 21.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210612>

- Lapsistrategia. (2021). *Suomen kansallinen lapsistrategia*. Noudettu 10.10.2024 osoitteesta <https://lapsistrategia.fi/wp-content/uploads/2023/10/lapsistrategia-FIN.pdf>
- Leinonen, J. (2023). *Monitoimijainen yhteistyö hyvinvoinnin edistämisen yhdyspinnoilla*. Focus Localis, 51(2), 62–68. Noudettu 15.11.2024 osoitteesta <https://journal.fi/focuslocalis/article/view/125874>
- Mönkkönen, K., Kekoni, T. & Pehkonen, A. (toim.). (2019). *Moniammatillinen yhteistyö: Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla*. Gaudeamus.
- OECD. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Leadership for quality early childhood education and care*. Noudettu 30.3.2025 osoitteesta https://www.oecd.org/en/publications/leadership-for-quality-early-childhood-education-and-care_6e563bae-en.html
- Opetushallitus. (2023). *Luupin alla – mitä tilastot kertovat varhaiskasvatukseen osallistumisesta ja sen järjestämisestä Suomessa*. Noudettu 22.11.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/luupin-alla-mita-tilastot-kertovat-varhaiskasvatukseen-osallistumisesta-ja-sen>
- Perhekeskus. (2024). Etelä-Pohjanmaan perhekeskuksen toimintasuunnitelma.
- Pitkänen, S. & Ranta, T. (2024). *Parempaa varhaista tukea lapsiperheille – Tavoitteena varhainen tuki lapsiperheille*. Valtioneuvoston julkaisuja 11/2024. Noudettu 24.10.2024 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165618/11-2024-Parempaa%20varhaista%20tukea%20lapsiperheille.pdf?sequence=4&isAllowed=y>
- Puusa, A. & Juuti, P. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. (5. uudistettu painos). Gaudeamus.
- Raivio, H. (toim.). (2018.) *Enemmän sosiaalista toimintakykyä, lisää osallisuutta! – Yhteiskehittäen vaikuttavampaa sosiaalista kuntoutusta*. – Sosiaalisen kuntoutuksen kehittämishankkeen (SOSKU) 2015–2018 loppuraportti. Suomen Yliopistopaino Oy.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136144/URN_ISBN_978-952-343-070-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Roivas, M. & Karjalainen, A.L. (2013). *Sosiaali- ja terveysalan viestintä*. Edita.

Seppänen, J., Väliverronen, E. & Vastapaino. (2024). *Mediayhteiskunta: Viestintä ja valta huomiotaloudessa*. Vastapaino.

Siippainen, A., Sarkkinen, T., Vlasov, J., Marjanen, J., Fonsen, E., Heikkinen, S., Hjelt, H., Lahtinen, J., Lohi, N. & Mäkelä, M. (2021). *”Yhdessä yritetään tehdä parasta mahdollista varhaiskasvatusta ja laatua jokaisen lapsen päivään” – Varhaiskasvatuksen moninaiset johtamisrakenteet ja johtaminen*. Julkaisut 23/2021. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Noudettu 5.4.2025 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/8544b58f-e9b9-4eaf-8afb-94cf9d2d4885/content>

Sosiaalihuoltolaki. (1301/2014). Finlex. Noudettu 24.10.2024 osoitteesta [Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2024). *Hyvinvointialueet vastaavat sote-palvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä*. Noudettu 19.11.2024 osoitteesta <https://stm.fi/hyvinvointialueet>

THL. (2019). *Monialainen perhekeskus tuottaa kustannusvaikuttavia palveluja – lapsiperhepalvelujen taloudellinen arviointi*. Tutkimuksesta tiiviisti 17/2019. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138215/URN_ISBN_978-952-343-349-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

THL. (2023). *Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2023: Tytöistä yli kolmannes ja pojista joka viides kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi*. Tilastoraportti 48/2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230913124224>

- THL. (2024). Lapset, nuoret ja perheet. *Perhekeskus*. Noudettu 4.11.2024 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Noudettu osoitteesta 7.11.2024 [Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa \(tenk.fi\)](https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf)
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023*. Noudettu 8.4.2025 osoitteesta https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Valtioneuvoston periaatepäätös. (2021). *Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:14*. Noudettu 21.11.2024 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162913/VN_2021_14.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Varhaiskasvatuslaki. (540/2018). Finlex. Noudettu 16.11.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Lidm46651396241264>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (2022). Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2022:2a. Noudettu 20.11.2024 osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf
- Vasudevan, J. & Chellamuthu, L. & Anandaraj, L. & Chalil, A. (2024). *Effectiveness of selected small group teaching methods for undergraduate medical students on basic concepts of epidemiology: a quasi-experimental study*. Journal of Education and Health Pro-

motion 13(1):143. Noudettu 2.12.2024 osoitteesta https://journals.lww.com/jehp/fulltext/2024/04290/effectiveness_of_selected_small_group_teaching.143.aspx

Vierula, T., Pösö, T. & Paavilainen, E. (2019). *Moniammatillisuus ja palvelutarvearviointi lapsi- ja perhepalveluissa. Ammattilaisten näkemykset pulmakohdista*. Yhteiskuntapolitiikka 84 (2019):3. Noudettu osoitteesta 5.4.2025 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138273/YP1903_Vierulaym.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vilkkä, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. (4. uudistettu painos). PS-Kustannus.

Vilkkä, H. (2025). *Tutki ja kehitä*. (6. uudistettu painos). Santalahti-Kustannus.

Vuorenmaa, M., Klemetti, R., Saaristo, V. & Wiss, K. (2023). *Enemmistö vauvaperheiden vanhemmista on tyytyväisiä neuvolapalveluihin: perheen hyvinvoinnin selvittämisessä ja vanhemmuuden tukemisessa parannettavaa*. Tutkimuksesta tiiviisti (nro 43/2023). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146921/URN_ISBN_978-952-408-140-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vuorenmaa, M., Klemetti, R., Paavilainen, M., Tuovinen, E. & Viitanen, E. (2024). *Mitä esikouluikäisten lasten perheille kuuluu? FinLapset-tutkimuksen kyselytiedonkeruun perustulokset*. Työpaperi 3/2025. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-452-9>

LIITTEET

LIITE 1. Tutkimuksen saatekirje tutkimukseen osallistuville

Tutkimuksen nimi: Perhekeskustoiminnan tunnettuuden edistäminen kuntien varhaiskasvatuksessa

Tutkija: YAMK sosionomi – opiskelija Jonna Mannermaa

Oppilaitos: Vaasan ammattikorkeakoulu

Hyvä varhaiskasvatuksen ammattilainen,

tässä saatekirjeessä kuvataan tarkemmin opinnäytetyötäni perhekeskustoimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseen. Opinnäytetyöprosessin kehittämistyönä järjestetään Isonkyrön ja Seinäjoen alueella toimiville varhaiskasvatusjohtajille ja varhaiskasvatuksen aluejohtajille kehittämispäivä yhdessä perhekeskuskoordinaattoreiden kanssa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa käsityksiä perhekeskuskokoonaisuuden tunnettuudesta ja sen edistämisestä kuntien varhaiskasvatuksessa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoen perhekeskudessa. Varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuuden tarkoituksena on tuottaa tietoa yhteistyön nykytilasta ja sen mahdollisista kehittämis- tarpeista. Tavoitteena on tuottaa tietoa perhekeskustoimintamallin kehittamisestä varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Työn tuotoksena saadaan moniammatillisuudesta ja viestinnästä tietoa sekä materiaalia hyödynnettäväksi perhekeskustoiminnan kehittämiseen. Näillä toimenpiteillä voidaan tuoda palvelut lähemmäksi perheitä, jolloin korostuu ennaltaehkäisevän työn merkitys. Siinä keskeistä on tuen tarjoaminen perheille, joka mahdollistuu muun muassa varhaisen puuttumisen, palvelujen tehokkaan koordinoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistamisen kautta.

Kehittämispäivän ohjelmaan sisältyvät tutkijan alustus aiheeseen, perhekeskuskoordinaattoreiden toiminnan esittely ja osallistujien ryhmäkeskustelu.

Tutkimus toteutetaan ryhmäkeskusteluna, jossa käytetään akvaario-menetelmää annettujen teemojen käsittelyyn. Akvaario-menetelmässä osa osallistujista keskustelee ensimmäisestä teemasta, muiden seuratessa keskustelua ulkopuolelta havaintoja tehden. Tämän jälkeen osallistujat vaihtavat paikkoja ja siirtyvät keskustelemaan seuraavasta teemasta. Akvaariomenetelmä mahdollistaa syvällisen keskustelun ja edistää oppimista muiden näkemyksistä. Keskustelu nauhoitetaan ja sen kesto on noin 20 min/ryhmä. Teemat käsittelevät perhekeskuksessa tehtävän yhteistyön vahvuuksia ja kehityskohteita, viestintätapoja sekä perhekeskustoiminnan jalkauttamista varhaiskasvatussyksiköihin.

Tutkimuksessa ei tulla käyttämään minkäänlaisia tunnistettavia henkilötietoja. Kaikki tutkimukseen liittyvä tieto hyödynnetään vain tässä tutkimuksessa ja sitä säilytetään opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisella tietokoneella. Aineisto säilytetään tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen ja julkaisusta yhden vuoden kuluttua aineisto tuhotaan.

Opinnäytetyö julkaistaan Seinäjoen kaupungin kotisivuilla ja Theseus – palvelussa, joka on ammattikorkeakoulujen yhteinen opinnäytetöiden ja julkaisujen avoin tietokanta. Opinnäytetyön tulokset tullaan esittämään tutkittaville toukokuuhun 2025 mennessä.

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voitte peruuttaa osallistumisenne milloin tahansa tutkimuksen aikana. Kehittämispäivän yhteydessä allekirjoitetaan suostumuslomake.

Toivottavaa olisi, että ennen kehittämispäivää voisitte suorittaa verkossa täytettävän perhekeskusajokortin. Perhekeskusajokortti – koulutus edistää yhteisen ymmärryksen luomista perhekeskuksen toiminnasta, sen tarjoamista palveluista sekä verkostomaisen ja monialaisen työn tukemista koskevista mahdollisuuksista. Perhekeskusajokortin

suorittaminen kestää n.45min. Linkki perhekeskusajokorttiin:
<https://www.eoppiva.fi/koulutukset/perhekeskusajokortti/>

Jos teillä on kysyttävää, voitte olla yhteydessä opinnäytetyöntekijään.

Tutkijan yhteystiedot:

Jonna Mannermaa

e2402712@edu.vamk.fi

LIITE 2. Suostumuslomake tutkimushaastatteluun osallistuville

Tutkimuksesta minulle antoi selvityksen Jonna Mannermaa, opinnäytetyöntekijä Vaasan ammattikorkeakoulusta. Olen perehtynyt tiedotteeseen ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta.

Ymmärrän, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja minulla on oikeus kieltäytyä tai perua osallistumiseni tutkimuksen missä tahansa vaiheessa.

Tutkimus julkaistaan sähköisessä muodossa Theseus-palvelussa ja Seinäjoen kaupungin kotisivuilla. Perhekeskuskoordinaattorit voivat vapaasti käyttää tutkimusta ja sen tuloksia omissa materiaaleissaan.

Alkuperäinen suostumusasiakirja jää tutkijalle ja siitä kopio annetaan tutkittavalle.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen

(paikka) ____ . ____ / 20 ____

(paikka) ____ . ____ / 20 ____

Tutkittavan allekirjoitus

Tutkijan allekirjoitus

LIITE 3. Teemahaastattelurunko

1. Mitkä ovat mielestäsi toimivat asiat perhekeskuksessa tehtävässä yhteistyössä?
2. Millä keinoin tietoa perhekeskuskokonaisuudesta voisi jalkauttaa varhaiskasvatusyksiköihin?
3. Millaisia mahdollisuuksia viestinnän keinoin olisi parantaa perhekeskuskokonaisuuden tunnettuutta?
4. Millaisia ideoita perhekeskustoimijoiden väliseen yhteistyöhön sinulla on syntynyt varhaiskasvatuksen kehittämisfoorumitilaisuuden jälkeen?

LIITE 4. Taulukko 5. Esimerkki sisällönanalyysistä.

Alkuperäis-ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Ala-kategoria	Ylä-kategoria	Yhdistävä kategoria
Kaikki on omalla ammattitaidollaan mukana	Ammattitaito	Ammatillisuus	Ammattitaitoa vahvistavat tekijät	Työntekijän asiantuntijuus ja osaaminen
Rohkeus puuttua asioihin	Rohkeus			
Toisen osaamisen arvostaminen	Toisten arvostus			
Ihmiset, asenne ja työn tekemisen meininki	Asenne	Työtyytyväisyys		
Aito halu tehdä työtä	Työn mielekkyys			